

Szerkesztő-hivatal és
Cluj-Kolozsvár
L. Pop (Brassó)
Telef. 977, 228
Szerk. és kic.
977, 228
Zs. N. Sz. —
Egy szám ára pályaudva-
ron és vidéken is lej 5
Bukarestben — — 6

3181
Dl. Rar
I. Disztér 2.

KELET

ISZIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100
Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 40—
Egy szám ára — ck 2—

1926 január 19 Kedd

Cluj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 14 szám

5686. Söbát 4

Az ügyészi indítvány ellenére sem tartóztatják le Zadraveczet

Örizekbevittek Ferdinándi volt belügyminiszter öccsét. Tegnap az összes pártok értekezletet tartottak, amelyen parlamenti taktikájukat beszéltek meg. Mégis Albrecht áll a háttérben

Ma kerül a frankhamisítás a nemzetgyűlés elé

(Budapest, január 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A frankhamisítás eseményei az utolsó napokban Zadravecz püspök személye körül csoportosultak. A ügyészség olyan súlyos adatokat talált a tábori püspök ellen, hogy kénytelen volt letartóztatását kérni. Annál nagyobb feltűnést keltett egy legújabb érkezett jelentés, amely szerint a vádtanács visszautasította az ügyészség indítványát és megengedte, hogy Zadravecz szabadlábon maradjon. Beavatottak ebből arra következtetnek, hogy a nyomozás elérkezett a legmagasabb személyekhez, akiknek örizekbevitelét, nagyobb katasztrófák veszélye nélkül nem lehet foganatosítani. Zadravecz elfogatásával a hadsereg erkölse felett mondana ítéletet a vádtanács és ezt, ugyán látszik, az utolsó pillanatig kerülni akarják. Ma érkezett táviratainkat az alábbiakban adjuk:

Zadravecz kolostorba vonul

Vasárnap az esti órákban az ügyészség a frankhamisítással kapcsolatban a következő hivatalos jelentést adta ki:

„Az ügyészség a megejtett nyomozás során indítványozta a vizsgálóbírónak Zadravecz István tábori püspök letartóztatását. A vizsgálóbíró az ügyészség indítványát visszautasította és nem rendelte el a letartóztatást. Az ügyészség a vizsgálóbíró határozata ellen felebbezést jelentett be a vádtanácsához. A vádtanács hétfőn délelőtt döntött az ügyben. Az az álláspontja, hogy Zadravecz püspök szabadságát nem kell tartani és ezért elutasították a felebbezést. Zadravecz továbbra is szabadlábon marad. Politikai körökben a Zadravecz püspök letartóztatásáról megindult miniszterközi tanácskozások híre nagy meglepetést keltett, mert már a legutóbbi napokban sok szó esett arról az összeütközésről, amely a püspök és a frankhamisítók között fennállott. Beavatott helyen pozitív formában beszéltek arról, hogy a Zadravecz-ügyben különös irányból történt intervencióra kompromisszum jött létre és ez szerint Zadravecz püspök rövid időn belül egy osztrák kolostorba fog vonulni. A nemzeti összetartás körébe tömörült legitimisták ugyanolyan egyhangulag azt a felfogást vallják, hogy a frankhamisítás ügyének háttérben semmiesetre nem az inereditizmus, hanem az Albrecht-féle kombináció áll. Eppen arra való tekintettel azt követelik a kormánytól, vonja le ennek az ügynek összes politikai konzekvenciáit és számoljon le végleg mindazokkal, akik az Albrecht-féle kombinációban érdekelve vannak.”

Egyházi körökben kizárt dolognak tartják, hogy Zadravecz anyagi érdekből vett volna részt a frankhamisításban. Zadravecz ugyanis a kolduló ferencrendiekhez tartozik, akiknek tilos vagyont gyűjteniök.

Andrássy Gyula gróf kijelentette, hogy a hétfői pártközi értekezleten feltétlenül részt vesz, de nincsen kizárva az sem, hogy a frankhamisítás ügyében felszólal a nemzetgyűlésen. Fridrich István a következőket mondta:

— Annyi kétségtelen, hogy a frankhamisítás ügyében van politikum. Ma azonban a legnagyobb megdöbbenéssel úgy látom, hogy az egész ügyet csak azért kezelték olyan titokzatosan, mivel a vállalkozás mögött egy balul kiütött Albrecht puccs terve húzódik meg. Kitént, hogy az egész vállalko-

zás az ambiciózus fiatal herceg uborkafára való felkapaszkodási vágya és éppen ezért kénytelen vagyok azok közé állani, akik az eset kárlehetetlen likvidációját követelik.

A gyanús esküminia

A vasárnapi pesti lispokban megjelent egy esküminia, amelyet Zadravecz püspök vett volna ki a frankhamisító fiatalemberektől. Tomcsányi páter a 80 éves jezsuita-harcos ezzel kapcsolatban a következőket mondja:

— Az esküszöveg annyira nélkülöz minden teológiai terminológiát, hogy azt katolikus pap nem csinálja, az eskü második része pedig egyenesen zsidó izlése vall. Az esküvésük szokott átközéssel végződni. József pap ilyen esküt

Bethlen nagy nyilatkozata a „Temps”-ban

A „Temps” ma szama interjú közöl Bethlentől: — Albrecht szerepét — mondja Bethlen — külföldön mértékétlenül túlozták. Nem tagadom, hogy az ország belsejében egyesek előnyt akartak ebből szerezni, bizonyos azonban, hogy Albrecht távol áll a hamisítási ügytől. Nem volt összeköttetésben Windischgrätzcel és büntetésaival.

Bethlen meggyőződésének ad kifejezést, hogy lassan a külföldi államok is különbséget tudnak majd tenni a magyarországi bűnösök és becsületesek között.

— Beláthatják, — folytatta — hogy a kormány nem akar semmit titkolni. Lojalitása biztosíték lehet a külföldnek. Franciaország érdekét olyan eréllyel védi, mint Magyarországot. A bűnpert, amely a legnagyobb nyilvánosság előtt folyik le, a lehetőségig meggyorsítottam. A főügyész a vizsgálatot né-

„Ottó királyfi a magyar probléma egyetlen megoldása”

A legitimisták Nemzeti Összetartási Köre vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta meg évi közgyűlését. Apponyi Albert gróf és Andrássy Gyula grófok kívül jelen voltak Sigris Antal gróf, Pallavicini György örgróf, Cziráky József gróf, Strausz István, Szerényi József báró, Vészi József. Feltűnést keltett, hogy a közgyűlésen résztvett Huszár Aladár, Komárom és Esztergom vármegyéek aktív főispánja is. — Az új tisztikar megválasztása után Ottó királyfi életnagyságu arcképe alatt Apponyi Albert gróf foglalta el az elnöki széket és hosszabb bevezető beszédben kijelentette, hogy a jogfolytonosság kultuszának alapján minden egyéb ugynevezett megoldása szubjektív és önkényes természetű, amely szükségképpen megbontja a nemzet erőt és a belső megerősödést, a nemzeti összetartozást lehetlenné teszi.

— Minden kalandos akciót meg kell akadályozni — mondotta Apponyi — amely az egyetlen igazi megoldásnak pr judikálna. Közéletünk légré ezidőszert annyira telítve van a frankhamisítás botránynak mérges kigőzölésével, hogy arról megemlékezni szinte lehetetlenség. Szükséges, hogy közéletünk megtisztuljon mindazoktól a fertőző anyagoktól, amelyek ilyen jelentőségeket idéznek elő. Követeljük, hogy a botránynak alaposan véget vessen a kormány és annak fészket, ahol az ilyen botránynak kiindulhatnak, gyökeresen pusztítsa ki. A demokratikus blokk tagjai vasárnap este

nem tétet. De nem állok jót minden papért. Amikor valamelyik lap azt írta, hogy Bónis Archange jezsuitapáter is benne van a frankhamisítási ügyben, akkor a nuncius felháborodással jött hozzám és kérdezte.

— Igaz-e, hogy egy jezsuita is kompromittálva van?

De mi megnyugtattuk, hogy Bónis nem jezsuita, hanem Zadravecz püspök titkárja.

Letartóztatják Ferdinándit

Vasárnap délelőtt szenációs fordulat történt a frankhamisítás ügyében. Egész napon újabb kihallgatások folynak, ezeknek alapján az ügyészség reméli, hogy a nyomozás munkája nagy vonásokban estére befejeződik. És aztán csak a vallomások összeegyvetése, esetleges hézagok pótlása marad hátra. Sztrache Gusztáv, az ügyészség elnöke, vasárnap este elrendelte dr. Ferdinándi László, Ferdinándi volt belügyminiszter öccsének letartóztatását, azután nyomban az igazságügyminiszterhez írt, ahol jelentést tett erről. Dr. Ferdinándi Lászlót és Bonga titkárát (Zadravecznek titkárja) hallgatták ki. Ferdinándi előkelő család tagja, atyja néhai Ferdinándi Géza nyugalmazott honvédelmi tanácsos. Ferdinándi szintén erősen kompromittálva van a frankhamisításban.

hány nap múlva befejezi. A Banque de France jogosult arra, hogy a főtárgyaláson mint sértett fél képviseltesse magát és előterjessze követeléseit. Ez ügyben Windischgrätz volt a felbújtó. Nádossyt, amikor miniszterelnök lettem, azt már az országos főkapitányi tisztségében találtam. Kötelességtudó embernek ismertem, aki harmincegig szolgált az igazságügyminisztériumban. A legjobb munkatársa volt Vázsonyinak. A nemzetgyűlésen számos interpellációra kell majd válaszolnom és felvetem a bizalmi kérdést. A kormány minden tagja szolidáris. Természetes, hogy a kormány a kormányzó bizalmát bírja. Horthy kormányzó a legelő pillanattól azon az állásponton volt, hogy ezt az ügyet minden részletében tisztázni kell.

Bethlen kéri a francia közönséget, hogy a kritikákat azzal fogadják, hogy azok Magyarország ellenségeitől terjesztett álhírek csupán.

ugyancsak értekezletet tartottak, amelyen Vázsonyi Vilmos, Peyer Károly, Pakots József, Farkas István, Hegymegi Kis Pál, Baros János, Szakás Andor, Ruppert Rezső és Fábán Béla vettek részt. Elhatározták, hogy kedden napirend előtti felszólalásra kérnek engedélyt és a frankhamisítás ügyével fognak foglalkozni. Megállapítható, hogy a demokratikus blokk polgári pártjainál ugyanaz az elvi álláspont nyilvánul meg, mint a szociáldemokrata pártban, amiből egyuttal a helyzet enyhülését is magyarázzák. A kulisszák mögött arról beszéltek, hogy a polgári ellenzéki pártok ezen elhatározása mögött Bethlen István gróf egyik bizalmas emberének Vázsonyi Vilmosnál tett látogatása rejtőzik. A „Magyarság” ezt a kombinációt meg is írta. Ez az újsághír onnan származik, hogy báró Prónai György államtitkár, aki a miniszterelnöknek egyik bizalmasabb embere, többen látták Vázsonyiohoz bemenni és azt hiszik, ennek a látogatásnak a következménye az, hogy demokrata blokk ma már jóval enyhébben kezeli a frankhamisítás ügyét.

A pártközi értekezlet

A pártközi értekezleten, amelyet hétfőn délelőtt tartottak meg, a meghívott politikusok közül Apponyi, Almásy László, Ugron Gábor, Huszár Károly, Ernst Sándor, Haller István, Farkas Tibor, Friedrich István, Rassay, gróf Andrássy, Németh Károly és Szilágyi Lajos jelentek meg. A tanácskozás Szcitovszky házelnök lakásán folyt. Az értekezlet elején Szcit-

26 január 18

ra

stor

alom

kisgyere- 40
..... 25
..... 30
asa..... 45
..... 30
..... 60
n..... 30
..... 15
ar lenni.. 15

l árák!

sak 260 lej

.. 350 lej

FRIED

házá-
nand 10 sz.

ogno

üzletben.

késnélküli

AL

iváló por
ország területén

ienia

tból a legjobban
borotváló szer

nem marja

ovakodjunk az
as utáztatoktól

„IDEAL”
su a valódi.

odrász

lnand 30.

Glanzman
in Voda 40

tovszky felolvasta a szociáldemokraták levelét, amelyben közlik, hogy nem jönnek el az értekezletre, mert bizalmatlanok a kormányval szemben. Ezután bejelentette, hogy Vássonvi és Ruppert ugyancsak levelet intéztek hozzá, melyben tudatják, hogy az értekezleten nem vesznek részt. Sajnálattal látja, hogy ezzel megnehezítik elnöki funkcióját. Elnöki hivatása, hogy bizonyos kérdésekben, amelyekben a Ház tanácskozásainak méltóságát kell megővni, a pártok között valamiféle eredményes megállapodást hozzon létre. Reméli, hogy feladatát ennek ellenére is sikerülni fog megoldania.

Ezután Bethlen beszélt. Elmondotta, hogy a pártközi konferenciát azért hívta össze, hogy informálja a pártok vezetőit a helyzetről és módot adjon a politikai felelősség megvitatására. A politikai felelősség kérdését a képviselőházban óhajta felvetni. Felfogása szerint interpellációkra adandó válasz alakjában fog erre sor kerülni.

Andrássy kijelenti, hogy nem óhajt a nemzetgyűlési vitában résztvenni és a kormány eljárását semmiképpen sem akarja befolyásolni. Neki is lennének bizonyos észrevételei a kormány eddigi tevékenységével szemben, de házafias szempontból jobbnak tartja, ha minél kevesebben vesznek részt a vitában.

Rassay javasolja, hogy a miniszterelnök ne interpellációra adott válaszbán, hanem napirend előtti felszólalásban ismertesse a frank-ügyet, hogy megfelelő kritikák fűződhessenek hozzá.

Bethlen: Eddig nem avatkoztam be a rendőrség és a bíróság munkájába, ezt teljesen szabadon és függetlenül folytatták. Amíg el nem végzik, részleteket nem kívánok pertraktálni a nemzetgyűlésen.

A titokzatos U. asszony

Benoit francia rendőrbiztos a Jankovich ezredes vallomását Hágában felvett jegyzőkönyvekkel Budapestre érkezett. Az „Uj Nemzedék” értesítése szerint a jegyzőkönyveket, amelyek új neveket kevernek be a frankhamisítási ügybe, bemutatta a főkapitányságon és kérte a megnevezettek kihallgatását. Ezek azonban csak kisebb jelentőségű emberek, kiknek fontosabb szerepük már csak helyzetük miatt sem lehetett az ügyben.

Jankovich naplójában U-asszony jelzés alatt többször megemlékezik egy nőről, akinek szerepe nagy szerepe volt a frankhamisítási ügyben. A nyomozás már megállapította, hogy egy Erényi-Ullmanné nevű özvegyasszonyról van szó. A rendőrség most az irányban nyomoz, hogy Ullmannénak volt-e szerepe az ügyben és hogy kikkel állott összeköttetésben.

A fürthi messiás

— Regény —

Irtta Jacob Wassermann

Nem hallottátok-e hívó kiáltását a földközi tenger partjáról? Az új megváltó megyen ő előtte és készül már az Olam Hattikun. Ő egyedül ismerte meg az isteni Lényt, ő, Sabbatai Cövi! Gyülekeztek testvérek és emelkedetek fel, emeljétek magasba asszonyaitokat, tanítsátok meg gyermekeiteket az ő nevére és vigasztaljátok árváitokat az ő igéjével! A teremtes ötezernégyszáznyolcadik évében kezdődött a megváltás ideje és ebben az évben nyilatkozta ki magát Sabbatai Cövi nekünk. Csudákra csudákat vitt véghez és a Kelet országainak zsidósága ujjong feléje.

Félelmetes tumultus szakította félbe a szónokot. A dolognak már régen híre járt Frankiában, de mindeddig csak homályos hangok voltak, titkolózó célozgatások: vándor szerzetesek, vándor zsidók, vagy cigányok hozták hírét. Csak tompa moraja volt ez valami messzetávoli viharok, ami éjteni csöndben és álmodozások közepette talán meg tudta ragadni a kedélyeket, de a nappali fény kétkedővé és hiteltelenné lesz. Most, első ízben történt, hogy mint a trombita hangja, harsant a zsidók fülébe, mint egy harsogó csatárahívás, mintha ezer pajzsoknak és szablyáknak csörrenése: a föltámadás kiáltása. Szemük körül fényesség támadt és sugáros nappal mindenütt az elnyomatás keserű sorsának vége látszott: napsugár, szabadság, isteni kiválasztottság nagy dolgokra, ragyogás és öröm, önkívületes vágyakozás —

A napló ezenkívül többször tesz említést egy Hans Mayer nevű egyénről, akivel Jankovich, különösen Albrecht főherceg királysága kérdésében, gyakran tárgyalt. Budapesti kutatók alapján a közéletben két Mayer János nevű szereplő egyén van, az egyik Mayer János földművelésügyi miniszter, akiről rövidesen tisztázták, hogy nem lehet azonos a Jankovich

Antiszemita botrányba fulladt a nagyváradí színház vasárnapi előadása

Tüntettek Galsworthy „Uriemberek” darabja ellen

(Oradea-Mare-Nagyvárad, január 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradí Magyar Színház vasárnap esti előadása, amelyen Galsworthi új darabját az „Uriembereket” adták elő, kínos botrányba fulladt. A darab tudvalevőleg erős zsidó tendenciával van telítve. Az előadás rendezés idejében kezdődött és telt házzal zavartalanul folyt a negyedik képig. Ekkor váratlanul 15—20 főnyi diákcsoport rontott be a nézőtérre és az előadás folytatása ellen hangos zsidózással tüntetni kezdtek.

A tüntetők megjelenése meglepetésszerűen érte az ott szolgáló teljesítő rendőröket, akik az első percekben tehetetlenek voltak a túlerővel szemben. Miután a kortinát lebecsülték, a tüntetők felszóltatták a közönséget, hagyják el a nézőteret. A közönség eleinte titkoltan az agresszív fellépés ellen és nem akarta elhagyni a termet. A közben erősítést kapott szolgálatot teljesítő rendőrök úgyancsak felhívták a közönséget arra, hogy maradjon a helyén és már-már úgy látszott, hogy sikerül a tüntetőket eltávolítani és az előadás zavartalan folytatását biztosítani.

A rendőrség az egyre jobban zajongó csoportot körükerítette ugyan, de ez olyan botrányos jeleneteket adott alkalmat és a közönség hangulata annyira izgatottá vált, hogy végül is a rendőrség jobbnak látta a közönséget felszólítani a távozásra.

A tüntetés híre futótűzként terjedt el a városban. Bodescu katonai parancsnok és Reu rendőrprefektus azonnal megtettek minden intézkedést az esetleges további zavargások elfojtására. A hajnali órákig erős őrzéstartás volt az utcákon, de újabb rendezővadás sem történt. Az előállított tüntetőket kihallgatták és miután az esetről jegyzőkönyvet vettek fel, elbocsátották őket.

Kihallgatásuk alkalmával egyértelműen azt vallották, hogy az előadás ellen azért tüntettek, mert a darabnak erős filozemita tenden-

ciája van. A prefektus kijelentette, hogy miután Nagyvárad hadizóna, az esetről jelentést tesz Hausz generálisnak, aki majd direktívát ad a további eljárás folytatásához.

— Instruálják a prefektusokat az új közigazgatási törvényről. Megírta az Uj Kelet, hogy a közigazgatási reformmal kapcsolatban Romániát kilenc vezérfelügyelői kerületre osztották. Az északi kerületet Hodos Viktor közigazgatási vezérinspektor kapta, aki szombatra értekezletre hívta össze Nagykárolyba Szatmár, Szilágy és Máramaros megyék prefektusait és alispánait. Az értekezleten a vezérinspektor szótartotta a törvény értelmében megfogalmazott nyomatványokat. Az értekezleten megjelentek Szatmár, Szilágy és Máramaros megyék prefektusai. A jövő héten Kolozsváron tartanak értekezletet a kerülethez tartozó többi prefektusok.

Eladó

Clujtól 16 km. távolságra, országút mellett egy történelmi

vár

25 kat. hold parkkal, 2 szeszgyár, 222 kat. hold szántó és kaszáló, 224 kat. hold erdőterület. Biztos tőkebefektetés. — Ajánlatokat kér **Iuliu Moldován** községi főjegyző **Gilău**. (p. u. Cluj)

deztetett és barátainak jelenlétében ünnepélyesen eljegyezte magát a Szent Irással, a Tórával: az égi menyasszony széttéphetetlen frigyben egyesült az ég fiával. Ötven talmudtudós evett az asztalán és nem volt szegény, aki éhesen távozott volna küszöbéről. Amikor imádkozott, patakokban ömlöttek könnyei és éjszakákon átal, gyertyavilág mellett zsoltárokat énekelt.

Szerelmes énekeket is dalolt. A szép császárlány Melliszelde dalát is énekelgette:

Hegyek hátán jártam
Messzi völgyek táján
És reá találtam
Császár palotáján
Császár palotáján
Rám köszöntött halkan.
Haja mint a hullám
Hangja mint a dallam.
Ragyogott orcája
Mint a szablya éle
Szemölde acélíjj,
Nyilazni tud véle
Szája piros koráll
Édes tej a melle:
Császár szép leánya
Tündér Melliszelde.

A gyermekek csapatokban mentek utána az utcák hosszán és az anyák dicsőítették a nevet. Kihirdették, hogy a Szabation-folyó mellől hazavezeti a Szentföldre az elveszett tiz törzset: úgy vezeti haza őket oroszlanon nyargalva és az oroszlán hétfeji sárkányt tart a fogai között...

Folytatása következik.

A Zsidó

Dr. I.

(Cluj-Kolozsújváros) A kultúrcaféban elmult szombat esti zsidó iskola megtöltötte a Sárdor fejtegető vitát nagy érdeklődéssel. Boskovits elnöke az este telt a műtárszót az előadó

Dr. Pollák dr. Hamburg kéré, amelyben márt és lényegű, nagy utja mikésában is és ez felelőnek. A Bükincse az egész emberiség hatását megte. Kimutatta, hogy történelmi historikusoktól élő nemz. mindig kibontakoztatott értéket tartották elő. Majd áttekintette, hogy lució, sem a Bibliáról

„A Biblia lehet tudni, természettudomány, filozófia, erkölcs, teménye-e, megvalósulhat szétbontható újabb korig. vele. Spinoza tudományos pozitív tudománygyává. És ő dásokkal foglalt. A proféták messsi elme, de már néhány profétákban jeles tulajdon

A bibliai dem kor teo lennek és fia első valóság csak röviddel kihasználás a rádióra, a azt mordtuk dojunk a ré tükára. Ha pasztaltuk vé hiába állított évre is konz számottevő tussal, hipn Vegyis léte bibliai csodá gadás merev reerhetetlen az idő, a tér ríthető mély felismerő ké dakkal szem

Az előad jairól beszélt ékírtos lele egyisten esz elmondotta, zett Hamurs kodexekből léte és méltatva, m

A Zsidó Nemzeti Szövetség második vitaestélye

Dr. Pollák Sándor előadása a Biblia és a cionizmus viszonyáról

(Cluj-Kolozsvár, január 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kultúrscsállya által rendezett második vitaestély az elmúlt szombaton este zajlott le a Ferdinand királyi zsidó iskolában. A termet ezuttal is zsúfolásig megtöltötte a közönség, amely az előadó dr. Pollák Sándor fejtételeit és az előadásához kapcsolódó vitát nagy érdeklődéssel hallgatta.

Boskovits József, a Szövetség helyi csoportjának elnöke az estély megnyitójában visszapillantást vetett a múltó i vitaest anyagára, majd átadta a szót az előadónak.

Történelmi tárgyilagosság

Dr. Pollák Sándor bevezetőjében hivatkozott dr. Hamburg Józsefnek a vitaestélyt bevezető cikkére, amelyben a zsidó reneszánsz minden tartalmát és lényegét az ezme kell, hogy fűtse és nehez, nagy utján előre vigye. Stefan Zweig Jeremiásában is ez a gondolat nyer drámai kifejezést és ez felel meg Zsidóország újjáépítése szellemeinek. A Biblia is eszméisége jussán lett közkincs az egész világnak és ennek erejével tudta az emberiség nagy tömegeire átalakító és nemesítő hatást megtenni.

Kimutatta előadása további során, hogy a zsidóság történelméről a régi időkben nem követték más historikusoknak azt a módszerét, hogy a körülöttük élő nemzetekről ezenben a saját erényüket mindig kihasználták és ezáltal magukban az önteltség ártalmas érzését idézték elő. Legrégibb történelmi könyveink — mordotta — valóságos vadírat elődeink bünei és hibái halmozatáról.

Majd áttért a történet filozófia alapjaira és kifejtette, hogy a mi történetünkben sem az evolúció, sem a pozitivizmus tana nem dominál. A Bibliáról magáról ezeket mondotta:

Mi a Biblia?

„A Bibliát definiálni a legnehezebb valami. Nem lehet tudni, államtudományi, vagy vallás kódex, természettudományi, vagy szociológiai törvénykönyv, e, filozófia, erkölcsirat, vagy poezis, legendák gyűjteménye, vagy történelem. Egymásba fonódva megtaláljuk benne a gondolatköröket, összeolvadva, szétbontatlanul, a legszebb harmóniában. Az újabb korig csakis a teológusok foglalkoztak vele. Spinoza volt az első, aki teológiai és tudományos felkészültséggel a Bibliát rideg és a pozitív tudomány szempontjából tette kutatás tárgyává. És ő maga is, amikor a bibliai ellentmondásokkal foglalkozott, — ellentmondásokba keve redett. A prófétáról egyik helyütt azt mondja: „A prófétáshoz nem kell valami különös tökéletességi elme, csak élénk képzelőtehetség“ — de már néhány oldalal később azt írja, hogy a prófétákban páratlan és a közönséget túlhaladó jeles tulajdonságok voltak.

A bibliai csodákkal úgy vagyunk, mint a modern kor technikai csodáival. Amit tegnap lehetetlennek és fizikai képtelenségnek tartottunk, az ma élő valóság és tapasztalati tény. Ki gondolt volna, csak röviddel ezelőtt a villamosági erő olyan mérvű kihasználására, mint mostanában, ki gondolt volna a rádióra, a repülőgépre, a gramofonra. Akkor még azt mondták volna, hogy ezek csodák. De gondolkodjunk a régi csodákra, így például a balzsamozás titkára. Ha a mumifikon kézzelfoghatóan nem tapasztaltuk volna a holttestek konzerválását, akkor hiába állították volna nekünk azt, hogy sok ezer éve is konzerválni lehet emberi testet. Komoly, számottevő tudósok ma már foglalkoznak spiritizmussal, hipnotizmussal és telepáciáról beszélnek. Vagyis léteznek értelemfölötti jelenségek. A bibliai csodák tekintetében tehát nem lehet a tagadás merev álláspontjára helyezkedni. A megismerhetetlen fogalmak birodalmába kell soroznunk az idő, a tér, az anyag és erő soha fel nem deríthető mélységeit és titkait és be kell vallanunk felszérő képességünk gyarlóságát. A bibliai csodákkal szemben ugyanez az álláspontunk.

A próféták

Az előadó ezután a biblia-kritika ingatag alapjairól beszélt. Ismerteti a Tel El Amarnában talált ékíratos leletet. Majd áttért Ábrahámra, mint az egyisten eszméjének első hirdetőjére. Mózesről szólva elmondotta, hogy a babilonisi ásatásoknál felfedezett Hamurabi közzölopán talált ékíratos törvényködezekből világosan kiderül Mózes történelmi léte és szerepe. A próféták helyét és szerepét méltatva, megállapítja, hogy egyedül a zsidóság

termelte ki a prófétákat, ezeket a szellemi hőrozsokat, akiknél nemesebb embertípust nem ismer a történelem. Az előadó Judea megsemmisülésének szükségességét következményére mutat rá, majd ismerteti a Talmud lényegét, rátér Herzlre és a cionizmusra. Végső megállapításai azok voltak, hogy mi voltunk azok, akik az egyisteniség gondolatát legelőször ismertük fel és csak kétezer év után jöttek a többiek a felismerésben. Mi adtuk a Bibliát, amelyből évszázadok óta az emberiség milliói merítik az erkölcsi életükhez való eszméiséget, mi voltunk azok, akik magukból kiteremtük a prófétákat és mi vagyunk az a nép, amely országtól megfosztva, ezernyolcszáz éven át ezer különböző kultúra, számtalan üldözés és és végtelen szenvedések között meg tudtuk őrizni jellegünket és ősi kultúránkat azért, hogy régi hazáikat nem tegyverrel, hanem békés eszközökkel, közös akarattal és önfeláldozó munkával szerezzük vissza.

A vita

A nagy, tündető tetszéssel fogadott beszéd után Rosenberg Ferenc, a Palestina-bizottság aelnöke kétségbevonja, hogy a Biblia emberi mű. Hinni kell az isteni megnyilatkozásban, mert ezt az emberiség tudva is így kívánja. Apáink öröke az, hogy a Biblia szent és igazi isteni megnyilatkozás. Nincs szülő, aki hamis örökséget hagyva gyermekeire és

minthogy apáinktól ilyen intenciókkal származott át ránk ez a szent könyv, tehát mi is kell, hogy isteni műnek tekintsük.

Klein Eliahu rabbi hasonló szellemben beszélt és kifejti, hogy az egyisten hit már Ábrahám felépése előtt is létezett.

Izsák Arnold, a javnei iskoláról tesz néhány észrevételt, míg dr. Hamburg József megjegyzi, hogy Pollák dr. nak ez az előadása hivatva van hivatalkotni a modern zsidóság felfogása a tradíció, másfelől a valláscosság és a cionizmus között. Köszönti dr. Pollákban ezt a nemes igyekezetet és egyben a multkori felszólalásokkal szemben bizonyítja, hogy a zsidóság soha nem gondolt militáns nacionalizmusra, a zsidóság célja soha nem volt egy másik faj elnyomatása, hanem mindig is példát akart mutatni a becsületes, emberi szolidaritásra.

Dr. Pollák Sándor ezután reflektált a felszólalásokra. A Bibliát Mózes mesterünk művének kell tekintenie, mert hiszen maga a Tora is megírta, hogy Mózes adta át ezt nekünk, bizonyára isteni inspirációra. Ami a zsidó államiséget illeti, szintén az az álláspontom, hogy mi fölünyes eszméiségünkkel többnyelvű államban érvényesülhetünk igazán. Hiszen a régi zsidó államban is ez az elv volt érvényben.

Az elnök néhány köszönő szó után bejelentette, hogy a jövő vitaestély előadója dr. Marton Ernő lesz, aki a „Közkelet politikai problémáiról“ tart előlvasást.

Diplomáciai tiltakozás a külföldi lapok cenzurája ellen

(Bucuresti Bukarest, január 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Részletesen jelentette az Uj Kelet, hogy Hotineanu őrnagy katonai ügyész szombaton este közölte a fővárosi lapokkal, hogy az életbeléptetett cenzura nélkül megjelenhetnek. Kormánykörök szerint a cenzura elvileg továbbra is fennáll, de azt technikai nehézségek kikerülése végett a lapok igazgatói gyakorolják, akik személyesen felelősek. Az a lap, amely ezt az öncenzurát nem fogja a kormány által kiadott szellemben teljesíteni és olyan cikkeket fog közölni, amelyek nyugtalanságot kelthetnek a közvéleményben, újból katonai cenzura alá fog esni.

A belöldi cenzura névleges megszüntetését egyidejűleg azonban még semmilyen intézkedés nem történt a külföldi lapokra vonatkozóan. Ezzel kapcsolatban a külföldi államok meghatalmazott miniszterei tegnap megjelentek a külügyminisztériumban, ahol Duca távolléte miatt, aki Oravicán volt, az államtitkárnál tiltakozásukat jelentették be a külföldi lapokkal szemben alkalmazott cenzura miatt.

Gsernowitzban elfogták a galatzi tömeggyilkosokat

Három magyar bandita követte el a gyilkosságot?

(Bucuresti Bukarest, január 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A galatzi tömeggyilkosság ügyében a nyomozás mára a legaprólékosabb részletességgel kiderítette a bűntény minden mozzanatát, sőt — hí szerint — a tettesek kézrekerítése is már csak órák kérdése. A rendőrség ugyanis a sziguranccal karöltve, speciális csoportok útján többrendbeli razzsiát tartott a városban, különösen a matrónegyedben és közel száz embert letartóztatott. Az előállítottak legnagyobb része külföldi. Kiterjesztették azonban a nyomozást Brailára is, ahol ugyancsak több elfogatóst történt. Erdélyben is mintegy negyven embert vettek őrizetbe a felmerült gyanúkok alapján.

A hatóságok munkáját rendkívül megnehezítette az, hogy a szörnyű bűntettet a leggyezetőbb körülmények között követték el és hogy a Curatos nővérek cselédségének nem lehetett régi őszeköttetése a gyilkosokkal. Azonkívül pedig egyetlen tanu sem akadt, aki akár a legesekélybb utbaigazítással is szolgálhatott volna. Schol egy nyom, amely határozott irányt adhatott volna a nyomozásnak. Az első letartóztatások is csupán nem tulmegbízható szemleleírások és egyéb jelek alapján történtek. Tegnap délután azonban a galatzi rendőrség olyan nyomok birtokába jutott, amelyek komolyan elősegíthetik a gyilkosok kinyomozását. Hivatalos közlés szerint a hatóságoknak sikerült a három gyilkos személyazonosságát megállapítani.

A rendőrség már a nevüket is tudja, valamint azt, hogy a bűntett elkövetésének idején a Berthelot-utca környékén tartózkodtak. A vizsgálat érdekében azonban erről az új adatról egyelőre bővebb információt a rendőrségen nem adtak. Annyi azonban mégis kiszivárgott, hogy egy magyar cselédet, aki bizalmas barátságban volt a meggyilkolt János Rózával és Verával, letartóztat-

tak és kihallgatása során döntő fontosságú valomást tett. Ez az asszony is a Berthelot utcában lakott és jól ismerte azt a viszonyt, amely a két cseléd és a gyilkosok között fennállott.

Maga a gyilkosság teljes egészében ki van derítve. Az áldozatok: Curatos Mária és Curatos Varvara két idősebb gazdag nő volt, akik visszavonultan éltek. Apjuk, aki Galac egyik legtekintélyesebb kereskedője volt, tavaly meghalt, a bátyjuk pedig Angliában él. Csak a legelőkelőbb körökkel tartottak fenn érintkezést és ritkán jártak az utcára. A fatális nap délutánján a két nővér mégis négyóra tájban elment hazulról. A cselédeknek azt mondták, hogy bevásárolni mennek és hat órára visszaternek. Curatos Mária valóban betért több üzletbe, majd a Marmoro-ch Blanc-hoz ment, ahol nagyobb összeget helyezett letétbe. A nővére pedig angol leckét adott.

Távollétükben, így állítja a hivatalos nyomozás, a gyilkosok behatoltak a lakásukba. Előbb csak egy ismeretlen ember tünt fel a ház közelében, ahol váratlanul egy másik alak bukkant fel és rövid néhány szó után besurrantak. A konyhába mentek és két óra hosszat szórakoztak a cselédekkel. Hivatalos vélemény szerint ez a két ember csak a bizalmát akarja megnyerni a két cselédnek, akiknek házasságot is ígért. A cselédek aztán részletesen informálták őket a ház viszonyairól. Más verzió szerint a két magyar lány már régebben ismerte a tetteseket, akikkel egy bálban ismerkedtek meg és már ottan szövetkeztek a gyilkosság elkövetésére. A két Curatos-nővér meggyilkolása után azonban a banditák velük is végeztek, nehogy esetleg feljelenthessék őket.

Határa felé, mintegy tíz perccel a két Curatos-nővér hazaérkezése előtt, a két cseléd elhagyta a házat, valószínűleg azért, hogy előre jelenthessék a tulajdonosok jövetelét. Vacsora

egyénnel. A másik titkára Hans Mayer, hogy Jankovichot tudósítása szerint találakozott Erényi-ara Símege Ernő föld-ankovich Arisz-

Adása

llent jelentette, hogy mi az esetről jelentés, majd direktívát ásához. Efektusokat az új Megírta az Uj Kelet, al kapcsolatban Ro-kerüleare osztották. Viktor közigazgatási zombatra értekezetre tmár, Szilágy és Mára-ispániait. Az érte-átette a törvény ér-ntatványokat. Az ér-ár, Szilágy és Mára-ívő héten Kolozsváron ülethez tartozó többi

dó

országut mellett

mi

r

szegvár, 222 kat.

kat. hold erdőterf-

Ajánlatokat kér

í főj. gyző Giláu.

mlétében ünnepélye-nt Irással, a Törá-zéttéphetetlen frigy-Ötven talmudtudó-volt szegény, aki fűszöbéről. Amikor mlöttek könnyei és g mellett zsoltóaro-

alolt. A szép császár-nekelgette:

ártam

táján

halkan.

llám

hallam.

le

ya

le.

mentek utána az licsőitették a ne-Szambation-folyó-re az elveszett tíz oroslánnon nyar-sárkányt tart a ezik.

után egy órára végleg eltűntek a ház környékéről. Curatos Mária és Curatos Varvara visszavonultak az ebédlővel szomszédos szobába és... itt megszakad a nyomozás fonalca, mert az ezután történteket még mindig nem sikerült teljes pontossággal megállapítani.

Ma délelőtt egyébként felboncolták a három áldozat holttestét. Curatos Mária öt, a nő vérében nyolc késszurás van. János Vera feje

Mussolini nem engedi be az ellenzéket a parlamentbe

(Róma, január 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara vasárnapi ülésén az ugynevezett aventinói ellenzék egyetlen tagja sem jelent meg. A néppárt vasárnap egy közleményben tudatta, hogy a kamara mai ülésén, tekintettel a tegnapi éjtelmi bántalmazásokra, nem vesznek részt. Tegnapi megjelenésekor ugyanis súlyos bántalmazásoknak és szidalmazásoknak volt ki téve a fascisták részéről.

Az ülésen Mussolini miniszterelnök keserűen panaszkodott az Aventino-ellenzék magatartása ellen. Kijelentette, hogy csak három feltétel mellett engedi vissza az Aventino ellenzéket: ha elismerik a fascista kormányt, ha sajnálatukat fejezik ki a szégyenletes események miatt és ha a külföldi olasz emigránsokkal megszakítják az összeköttetést.

Egy újságíró vallomása

Amikor báró Werkmannal, néhai IV. Károly titkárával szemben én védtem meg a monarchiát

A frankhamisítással kapcsolatban újra egymás mellé került a hazafisság és üzlet fogalma. Legyen szabad a Windischgrätzék, Zdravcevek, Jankovichék önzetlensége mögé világitanom egy rövid beszélgetéssel, amely egy nemkevése jó hazafi és ugyancsak a monarchia visszaállításáért küzdő személyiség. Báró Werkmann Károly, néhai IV. Károly király utolsó titkára, annak kiadója és köztem, egy valahogyan nagyon analóg helyzetben, a bécsi Hotel-Sacher egyik kis szobájában 1924 végén lejátékozott.

1924 decemberének utolsó napján, szokatlanul korai órában, csegették bécsi lakásom ajtaján. Egy kis boy-fiú volt, aki levelet hozott részemre. Megnéztem a borítékot: „Hotel Sacher“. Ki lehet ez? Felbontom. Egy Novák aláírású ur, erőteljes írással, arra kér benna, hogy azonnal keressem fel a szálloda 111-es szobájában. Minthogy semmiféle Novák nevű embert nem ismertem és minthogy ismerőseim nem igen szoktak a Sacherben megszállni, képtelen voltam kitalálni, hogy ki ez az ember és milyen célból hivat. Egyébként is abban az időben, a kora reggeli órákban, élénken el voltam foglalva. A telefonhoz mentem és felhívtam a szállodát. Néhány perc múlva egy rendkívül mély férfihang kiáltotta a fülembe:

— Itt Novák beszél... Kérem, azonnal jöjjen fel. A báró beszélni akar önnel.

— Miféle báró? És miről?

— Ön nagyon jól tudja. Báró Werkmann, néhai Károly király öfelsége magántitkára. A naplójáról van szó.

Meg voltam nyugodva. Valóban, én néhány nappal ezelőtt megállapodást létesítettem a müncheni „Verlag für Kulturpolitik“ könyvkiadó vállalattal, arra vonatkozólag, hogy IV. Károly, volt osztrák-magyar császárnak és királynak kiadásukban megjelenő legszemélyesebb feljegyzéseiből bizonyos részeket, amelyeket különös fontosságúnak tartok, a magyar sajtó számára átültessek. A napló nyers levonatát, amelyet a kiadó vállalat ebből a célból a megjelenést megelőzőleg elküldött számomra, már a multhéten megkaptam és az első fordításokat már szét is küldtem lapjainak.

Erről van tehát szó. Akkor minden rendben van. De miért ez a nyers hang? És ez a kora reggeli sietség?

Magamhoz vettem a müncheni céggel folytatott levelezésemet és felmentem a Hotel Sacher-be. A portásnál csupán Novák volt bejelentve és ő hozta is irányítottak, ha jól emlékszem, harmadik emeletre, a 111-esbe. Kopogtatásomra rövid és éles „Herein!“ felelt. Egy egészen kis szobában voltam, alig lehetett szélesebb két méternél. Az ablaknál egy középtermű, rendkívül tömör testalkatú, harmincöt-negyven éves, farkaskutyá-arcú férfi állott. Belépésemkor elébem jött néhány lépést, megkérdezte, hogy az vagyok-e, akivel telefonon beszéltem és kimérten kezét fogott. Majd egy másik férfihoz vezetett, aki megjelenésemre, egy teázóasztalka mellől állott fel, két méter magas és puffadtkepű volt és bemutatásomra kurtán azt mondta:

teljesen levált a testéről. János Róza visszanyerte eszméletét, de kihallgatása semmilyen új adatot nem eredményezett.

Bucuresti-Bukarest, január 18. Lapzárta után jelenti a Rapid távirati iroda: Csernovitzi távirat szerint ott elfogták a galaci gyilkosság főtetteseit három magyar bandita személyében?

A hirt fentartással közöljük.

— Werkmann.

Egyenesen a dologra akartam térni, meg akartam tudni, hogy mi ügyük van velem. Ez a kimérség és hidegség, ami a reggeli levél óta ebből a szobából megcsap, teljesen érthetetlen volt előttem. Én tudnillik, attól a pillanattól kezdve, hogy a Verlag für Kulturpolitik-kal tárgyalásba becsatlakoztam, legalább is mint újságíró, hivatásból és azon egyszerű tényről fogva, hogy Károly király naplóját száz és százezer magyar nyelvű olvasóval megismertetem, azonosítottam magam báró Werkmannnak, a napló sajtó alá rendezőjének és kiegészítőjének monarchista céljaival. Tehát ugy tudom, legalább erre az időre, amíg ez lebonyolódik, teljesen egyetértünk. Halvány sejtésem sincs, hogy ez a báró, akinek én a tollamat, alapjában véve minden belső meggyőződés nélkül, az igazat megvallva: csupán riporteri szenzáció kedvéért, szolgálatába állítottam, miért vet most reám olyan mérges, szinte gyűlölködő pillantásokat.

— Kérem uraim — mondtam — önöknek valami megbeszélnivalóknak velem... ugye?

A feszült csevegés megtört, de a báró továbbra is az arisztokraták diplomatikus zárkózott ágába burkolódzott és helyette Novák, a Verlag für Kulturpolitik igazgatója, szólalt meg:

— Öt még ebben az órában át fogjuk adni az ügyésznek.

Nem tagadhatom el, hogy a legkínosabb meglepődéssel álltam ott. Soha aktív politikával nem foglalkoztam és most sem értettem, hogy mi lehet az, amiért engem az ügyészszéssel fenyegetnek.

— Miért? — kérdeztem. — Talán megmagyarázná... Majd minthogy Novák összeszorította a fogát és mint egy kutya rám akart rohanni, Werkmann felé fordultam: — Vagy talán a báró ur...

De ismét csak Novák beszélt:

— Ön túllépte a megállapodásunk határát. Ön többet közölt, mint amennyit szabad lett volna. Láttuk a lapokat.

— De, azt hiszem, ez csak rem baj! Megirtam önöknek mindjárt az első pillanatban, hogy a napló fordítására újságírói szempontokon túl azért vállalkozom, mert én is segíteni akarok önöknek abban, hogy Horthy Miklós személye végre igazi megvilágításban kerüljön a magyar olvasóközönség elé. Az a beszélgetés, amely Károly király és Horthy között lefolyt —

— Ez az egész, amit ön mond, nem tartozik ide, — vágott a szavamba Novák. — Itt egy üzleti megállapodásról van szó.

Werkmann báró helyeslőleg bólintott.

— Önnek csak arra volt felhatalmazása — folytatta Novák, — hogy Károly király naplójából bizonyos részeket hozzon nyilvánosságra. Ezzel szemben ön összefüggő szövegeket fordított le.

Minthogy Novák arckifejezésében egész idő alatt a farkaskutyák egész tömege kísértett, válaszaimat, amelyeket a továbbiak folyamán a hozzáintézett kérdésekre adtam, következetesen csupán Károly király magántitkárához intéztem.

— Báró ur — mondtam, — ön, azt hiszem, teljesen megért engem és egyáltalában nem azonosítja magát kiadóival, akinek egyébként sincs igaza. Ő a monarchista célokat kívánta szolgálai

ezzel a naplóval. Éa ebben segítettem önnek. Megismertettem a naplót olyan tömegekkel, ahová az egyébként nem juthatott volna el. Károly király martiromságát és Horthy kormányzóval való tragikus küzdelmét —

— Ő a felborította nemzetközi megállapodásainkat, amelyeket magyar kiadókkal kötöttünk, — csapott bele a báró.

— Igen, ezek teljesen lehetetlenné váltak — mondotta Novák Werkmannnak. — Minden üzleti kalkulációnk összeomlott.

— Egész kalkulációk? — kérdezte Werkmann, látható megdöbbenéssel.

Ismét megkíséreltem, hogy becsületes irányba tereljem a beszélgetést.

— Hogy beszélhetek önök magyar kiadókról, amikor ezt a naplót Magyarországon már jóelőre kitiltották, az utódállamokba pedig, monarchista propagandája miatt, nem fogják beengedni. Önöknek hálásnak kellene lenniük, hogy én legalább a sajtó n —

— Ő a állandóan olyan dolgokról beszél, amelyekhez az egész dolognak semmi köze, — szól rám Novák, amit én a megvetésnek egy megfelelő pillantásával vizionoztam.

— Valóban — mondotta Werkmann is — ön félreérti céljainkat.

— Ezt egyáltalában nem teszem. Sőt, azt hiszem, éppen én vagyok az, aki most az önök céljairól beszélek. Önök beszélnek egészen másról.

Ez a kezdete még egy jó félórán keresztül nekem kellett megvédenem Károly király személyét, emlékeit és terveit saját magántitkárával, báró Werkmann Károlyval szemben. Éa voltam az egyetlen a szobában, aki monarchiáról és monarchizmusról beszéltem. Már szinte magam előtt is kezdtem gyermekeknek és rajongóknak feltűnni ezzel a két emberrel szemben, akik folyton üzletet, kalkulációt és nemzetközi megállapodást emlegettek. Ez a helyzet annál jobban bosszantott, mert alapjában véve az egész monarchista ügyből semmi közöm nem volt, azzal nem azonosítottam magam és, mint már fentebb említettem, csupán közönséges újságírói tény volt az, hogy én ezzel az egész dologgal foglalkoztam és hogy itt a Sacher-ben megjelentem, Novákkal természetesen, már csak nem is vitakoztam. Ezt a farkaskutya férfit, aki Böhm Vilmos, volt magyar hadügyi népbiztos „Két forradalom tüzeiben“ című könyve után azonnal IV. Károly király naplóját jelentette meg, sőt aki, mint utólj hallottam, Károly Mihály emlékiratainak második részét is megjelenteti és akinek kizárólag üzleti érdekei voltak és minden elvet és minden világszemlélet jó pénzért egyforma készséggel szolgált ki, igazán nem érdemesítettem arra, hogy válaszoljak neki. — De, mit szóljak ehhez a Werkmannhoz, aki még ma is monarchista mozgalom élén áll és puccsokat készít elő? Mit szóljak ehhez a báróhoz, aki hétről-hétre igató monarchista cikket helyez el a „Neues Wiener Journal“-ban!

Miután a Sacherből, azzal az igérettel a hátam mögött, hogy ügyészégi eljárás indul ellenem, eltávoztam, átmentem a „Neues Wiener Journal“ szerkesztőségébe, ahol megtudtam, hogy Werkmann a legmagasabb honoráriumot kapja cikkeiért. Másnap pedig megérkezett hozzám Károly naplójának diszkiadására, amelyet a müncheni kiadói apparátus időközben elhírdített címemre és amelyből megtudtam, hogy Werkmannék a könyv kiadásán 391x100 arany márkát, összesen 40 ezer arany márkát, vagyis kerek kétmillió lejt kerestek.

Ezért lehettem én egészen nevétséges figura akkor, amikor a Sacher 111-es szobájában báró Werkmann Károlyval szemben a monarchizmust védtem.

Ben Ami

Cluj, Str. Universitatii 1.

(volt Egyetem-atca)

„OPTICA“
legmodernebb látszerűzet.

Hómérok, inhalátorok a legolcsóbb árban.

Az emberi agy rádióaktivitása

Az olasz tudományos szaklapok szenzációs felfedezésről adnak hírt, amelyet Fernando Cazzamalli, a milánói egyetem ismertevű neurológusa tett az emberi test rádióaktivitásának kutatása terén. A professzornak állítólag sikerült egy rendkívül érdekes kísérlettel kimutatnia az emberi agykéreg magnetikus vibrációit és rádióaktivitását. A kísérlet folyamán Cazzamalli professzor a médium agyából rádióhullámokat fogott fel egy finom receptor segítségével, amely a Herz-féle hullámok elvén alapszik. A felfogó készülék 4-10 méter hosszúságú hullámokra volt megszerkesztve.

Cazzamalli professzor sikeres kísérlete tehát ismételt bizonyosságot szolgáltatott a régóta vita alatt álló kérdés mellett: kifejt-e az emberi test magnetikus hatásokat és valóban vannak-e rádióaktív kisugárzásai? Ez az új bizonyíték alighanem friss lendületet fog adni az egykor annyira divatos telepátiának. Ez a letűnt divatos tudomány, amelynek már békében is, de különösen a háboru utáni első években annyi híve volt, most pozitívnak elfogadható magyarázatot kapott az emberi magnetizmus, az emberi erő és az anyag vibrációinak új koncepciójában. Az új koncepció szerint ezek a komponensek állandó dinamikus mozgásban vannak és ez az életmegnyilvánulásuk szemléltető módon felfogható. Mászóval a gondolat átvitele bizonyos távolságra, vagyis a telepátia ma már gyakorlatilag beigazolt valóság.

Ezzel a feltűnésteltető tudományos felfedezéssel kapcsolatban nem lesz érdektelen megemlíteni, hogy az emberi agy rádió-aktív vibrációinak kimutatására a kolozsvári egyetemen is folytak érdekes kísérletek. Lucian Mirahorian dr., a kolozsvári idegyógyászati klinikán tavaly érdekes előadás keretében mutatott be néhány olyan kísérletet, amelyek már Cazzamalli professzor előtt bebizonyították, hogy az emberi test rádióaktivitása és az agykéreg magnetikus rezgése olyan két tudományos tény, amelyet letagadni nem lehet. Mirahorian dr., a metafizika megalapítójának, Charles Richet világhírű francia neurológusnak a kutatási nyomán jutott el eredményeihez. Ezek az emberileg és tudományos szempontból rendkívül érdekes kutatások azonban nem folyhattak a kívánt mértékben, mert míg más országokban speciális kísérleti intézetek és tudományos társulatok léteznek a lélektani kutatások előmozdítására, addig Romániában az emberi lény és teremtő erő, valamint a természet egyéb titkaiba való behatolás eddig csak az egyes kutatók saját kezdeményezéséből történt, minden külső támogatás nélkül.

Mirahorian dr. egyik előadásában kísérletileg bebizonyította a rádióaktivitás átvihetőségét és az emberi agy rádióhullámjainak továbbíthatóságát bizonyos távolságra a médium rendszer, vagy nem rendszer leiki állapotában. Saját személyes kutatásainak és a külföldi tudomány lezúrt eredményeinek alapján Mirahorian dr. pár perc alatt mély hipnotikus álomba merített két médiumot, aminek a magyarázata — szerinte — nem csupán az autoszugeszióban van, hanem elsősorban az emberi agy rádióhullámjai kölcsönös kicsúrlésének tulajdonítható. Mirahorian dr. a leghatározottabb ellenfele az úgynevezett autoszugeszióknak, amelyet eddig ugyyszólván az összes metafizikai jelenségek alapjának tekintettek. Akkoriban, 1925 májusában, Mirahorian dr. kijelentései élénk vitát idéztek fel tudományos körökben, most azonban Cazzamalli professzor szenzációs kísérletei teljesen igazolták őt. Ezek az újabb tudományos felfedezések óriási jelentőségűek, amennyiben teljesen új horizontot nyújtanak a további kutatásokhoz és ha ezek a kutatások is eredményesen fognak végződni, az emberi test rádióaktivitásának és az agykéreg magnetikus vibrációinak pozitívuma fordalmat fog előidézni a gyógyító orvosi tudományban.

Figyelem!

Kártyások és kocsigyártók
kellékeit legolcsóbban **Back**
Bernát áruházában szer-
vezhetik be. Oradea-Mare,
P. Regina Maria No 1.

Elvi megállapodás jött létre Averescu és a parasztpárt között

A kormány nem törődik az erdélyi árvíz-károsultakkal. A nemzeti párt vasárnapi népgyűlése

(Bucuresti-Bukarest, január 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csütörtökön újból megnyílik a parlament és erre az alkalomra az ellenzéki pártok ugylátszik fokozottabb felkészültséggel akarják felvenni a harcot a kormány ellen. Legjelentősebb belpolitikai esemény az Averescu- és parasztpárt közötti fúziós tárgyalások. Mint ismeretes, röviden hírt adtunk arról, hogy Kolozsváron az Averescu-párt erdélyi korifeusai Goga elnökletével szombaton szűkebbkörű megbeszélést folytattak. Az értekezlet tárgyról azonban szombaton még nem szivárgott ki semmi. Az „Adeverul” mai száma hosszan foglalkozik ezzel az értekezlettel és biztos helyről kapott értesülése szerint az értekezletnek az volt a célja, hogy Goga ismertesse a párt hívei előtt a néppártnak legújabb politikai akcióját: a parasztpárthoz való közeledést. Az értekezleten a parasztpárthoz való közeledés kérdésében élénk eszmecsere indult meg és eközben Goga olyan kijelentést tett volna, hogy

az Averescu pártnak sikerült elvi megegyezést létrehozni a parasztpárttal a jövő politikai magatartást illetően. A hír élénk feltűnést keltett Bukarestben.

Másik említésreméltó momentum a zajló politikai életben a nemzeti pártnak a „Tomis” nagyszabású népgyűlése, amelyen Victor Bilciurescu, az „Universul” szerkesztője elnökölt. A felszólalók hevesen megtámadták a kormányt és követelték azonnali távozását. Grigore Filipescu konstatálta, hogy Bratianu menekül a jelenlegi nehéz történelmi idők felelőssége elől. Joanitzescu kifejezte reményét, hogy az egyesült ellenzék megsemmisíti a kormányt és a liberális pártot.

Popovics Mihály az erdélyi árvíz-károsultak ügyét terjesztette elő statisztikailag kimutatva, hogy a kormány részéről mennyi nemtörődomséget tanúsítanak a károsultakkal szemben. Végül Maniu és Pop Csicsó István nevében bocsánatot kér, hogy nem jelenhettek meg a népgyűlésen.

Felavatták a kolozsvári képzőművészeti főiskolát

Papp Sándor igazgató nyilatkozata az új főiskola művészeti programjáról

(Cluj-Kolozsvár, január 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kevés tája van a világnak, melyben a természet annyi színnel, a színeknek annyi valójával csábítaná a szemeket szemlélődésre, mint Erdélyben. A Királyhágó zordon sziklái, Gyergyó pompás havasai, a Mezőség álmag tájai, Nagybánya szinte tulfutott, túlégő szinompája valóságos kincsesháza a témáknak festők számára. És mégis: Erdély mind ezeitől elkülönít egy olyan művészkepző intézet munkáját, mely az arra termelt művész-növendékeket megfelelő kiképzésben részesítse. A kiállító művészek, akik az impérium-változás óta több-kevesebb sikert értek el Erdélyben — részben a nagybányai kolónián már régen felnevelkedett generációból, részben pedig már régebbi művészekből kerültek ki.

A szépművészeti minisztérium belátta, hogy az erdélyi művészkepzésre szükség van s Papp Sándor, a budapesti iparművészeti iskola volt tanárának igazgatása alatt végre tető alá juttatta a kolozsvári szépművészeti főiskolát. Az iskola tegnap nyílt meg fényes ünnepség keretében, melyen résztvett Lepadatu kultuszminiszter, Isac Emil színészeti felügyelő, Ivan görög keleti püspök, Racovita egyetemi tanár, Popoviciu, a jassii szépművészeti iskola igazgatója, Miulescu író és még számos bukaresti és kolozsvári előkelőség. A megnyitáson a kisebbségi sajtószindikátust Walter Gyula képviselte, az erdélyi irodalmi társaságot Dazsa Endre dr.

Este bankett volt, melyen több beszéd hangzott el.

Minden faji és felekezeti különbőséget fölreteleve: egyedül a művészet a cél

Az Uj Kelet munkatársa felkeresette az új kolozsvári főiskola igazgatóját, Papp Sándort, hogy nála az új kolozsvári főiskola legközelebbi programjáról, munkarendjéről, szervezéséről és művészeti feladatairól informálódjék. Papp Sándor, a kiváló művész, a következőkben volt szíves informálni munkatársunkat.

— A kolozsvári szépművészeti főiskola két fő feladatot tűz maga elé: egyrészt a rajztanár képzést, másrészt a művészkepzést. Azok, akik érettségivel jönnek a főiskolába, azok négyévig kötelesek látogatni az akadémiát és ennek elvégzése után rajztanári oklevelet nyernek, azoknak pedig, akik négy középiskolával iratkoznak be, hét évet kell tölteniük a főiskolán.

A képzés gyakorlati és elméleti. Az elméleti tárgyakat románul adják elő, így az esztétikát, műtörténetet, stb. Ez csak átmeneti nehézséget képez a románul nem tudóknak, mert hiszen rövidesen ugyanis megtanulnak románul, viszont a gyakorlati képzésnél nem fontos a nyelvtudás. Bár a tanári kart kizárólag fiatal, tehetséges román tanárokból és művészekből állítottuk össze, ennek összeállításánál sem nemzetiségi szempontok vezettek bennünket, csupán az a körülmény, hogy a tanároknak románul kell tudniuk.

— Már a művészet internacionalizmusa is kizárja azt, hogy a tanítványok felvételénél nemzetiségi szempontokra tekintettel legyünk. A felvételnél egyetlen szempont vezet bennünket: a tehetség. Az eddig beiratkozott ötven növendék között is tekintélyes számban vannak zsidó és magyar nemzetiségűek. Az új intézet kitűnően van felszerelve, a legmodernebb pedagógiai szempontoknak megfelelően. Az intézet vezetőbizottságában is európai műveltségű, művészbárat emberek foglalnak helyet: Racovita, Puscariu, Emil Isac, Petran Coriolan, Utalea prefektus urak és jómagam, aki mögött tekintélyes múlt áll s aki Lotz mester és Filotti tanítványa voltam.

Isac Emil érdemei

— Az intézet megteremtése körül Isac Emilnek vannak a legelhervadhatatlanabb érdemei. Ő agítált, járt-kelt az intézet megteremtése érdekében, mint ahogyan az Opera megteremtése körül is neki vannak a legbokrabb érdemei. Tegnap bankettünkön is ő változt legtekélyesebben az új főiskola hivatását: társadalmi és anyagi bázist teremteni a képzőművészetek alá, mert jólét és művészet-szeretet nélkül nincs művészet, főleg pedig művészeti atmoszféra nélkül nincs. A romániai művészeknek szindikátusba kell tömörülniök, hogy ezáltal kifelé is reprezentálhassák a művészet társadalmi erejét.

A dilettantizmus ellen

— Ennek érdekében Bukarestben legközelebb összehívják a rajztanárok konferenciáját, melyen megszervezzük a szindikátust. A szindikátusnak művészeti szempontból is nagy hivatása lesz: megszüntetni a dilettantizmust, mely utóbbi időben egész komolyan veszélyezteti a komoly művészek gazdasági érdekeit. Gondoskodni fogunk arról, hogy képkiállításokat eszentul csak a szindikátus kötelékébe tartozó művészek rendezhessenek. Természetesen ez nem a festőművészeti irányok béklyóba szorítása akar lenni, csupán a kétségenkivüi dilettantizmus bilincsekbe verése.

Akadémizmus, vagy szabad irányok?

— Ami az iskola művészeti irányát illeti, bizonyos mértékig akadémikus lesz, ami azt jelenti, hogy szigoruan ragaszkodni fog a rajz és a festészet technikai elemeinek pontos és részletes elsajátításához. Az egyéniség világa az iskolákon kívül kezdődik s nem szabad elfelejtetni, hogy Renoir, Picasso, a modern francia iskola nagy egyéniségei is mind kitűnő tanárok voltak, akik maguk is először akadémikus stílusban festettek. A főiskola tudást és nem irányt ad növendékeinek. Különbö azok számára is lehetővé tesszük a tanulást, akik nem növendékei az iskolának. A párisi Julian-akadémia mintájára rendkívüli hallgatókat is felvesszünk, ezenkívül esti tanfolyamokat is rendezünk, amelyen jegyek ellenében bárki részt vehet.

Meghalt Blaha Lujza

(Budapest, jan. 18. Az Uj Kelet tudósítójától).
A magyar színművészet mélyszégyenében gyászba esett: Meghalt Blaha Lujza. Művészetének ereje és ki-pompázása összeesett Magyarország legszerencsésebb korszakával, a liberális érával, amelyben az igazi művészet nemcsak társadalmi istápolásra számíthatott, hanem állami támogatás mellett is fejlődhetett. 1850 szeptember 5-én született Rimaszombaton. Atyja Reindl Sándor, előbb cs. és kir. huszártiszt volt, aki a forradalomkor átlépett a honvédséghez. Később az üldözösk elől úgy menekült, hogy művészi álnevet vett föl és vándorszínművész lett.

A kis Lujza már nyolcéves korában lépett föl Győrött nagy sikerrel. Tizenhatéves korában Szabadkán megismerkedett az ottan állomásozó ezred zenekarának karnagyával, Blahával, aki nőül vette a fiatal színésznőt és állandóan képezte pompás hangját. Ezután Debrecenbe szerződött az ottani színház operájához, majd Nagyváradra jött, ahol hatévig volt a közönség kedvence. Vidéki színész-kedése 1872-ben szűnt meg, amikor a budapesti Nemzeti Színház szerződtette. Fölépését rajongással és lelkesedéssel fogadta a sajtó és kritika és

azon túl művészi karrierje egyre felfelé lendült. Amikor pedig az operettek jöttek divatba, átment a Népszínházhoz, amelyet ugyyszólván az ő művésze- kedvéért építettek. Még hetvenéves korában is föllépett a „Nagymama“ címszerepében és népszínművekben, amelyekben hangjátöretlen fényben csillogott.

Háromszor házasodott. Második férje Zsoldos Sándor volt, a harmadik báró Splényi Ödön rendi örökös, akivel 1881. évben kelt egybe. Körülbelül négyéve betegeskedett és csak ritkán lehetett láni az utcán, vagy egyszer-mászor egy színháti pályában. Erzsébetkörtúri szerény lakása tele volt művészetének emlékeivel: ezüstkoszorúkkal, fejedelmek kintáztatásával, nagyférfiak üvegbe foglalt megleghangú leveleivel. Csöndben, elvonultan, szerény egyszerűségben élt. A régi gárdából keresték föl egynehányan, írók, színészek, újságírók. A politika és közélet hatalmasai megfelledekeztek róla. Az utolsó hetekben betegsége, az érlelmesesedés úgy elhatalmasodott rajta, hogy gyakran elvesztette eszméletét és napokig nem tudott beszélni. Nagy gyötrelmeitől végül hétfőn délben megváltotta a halál.

— A volt török szultán fiának elvált felesége Budapesten manikűr-szalont nyitott. Budapestről jelentik: A Budapestre menekült, volt török szultán fia: Abd el Kadir felesége, Medjidge Musztafa elvált férjétől és Budapesten a Melegfy-családnál talált menedéket. A hercegnő most Melegfynél, a Petőfi Sándor utcában „Princess Manicur“ szalon név alatt manikűr-üzletet nyitott.

— Gyalogjárók klubja. Párisban most egy kiállítás harsán, melyet az összes lapok visszhangoznak: Gyalogjárók, párisi gyalogjárók egyesüljétek! A gyalogjárók csakugyan egyesültek, a Jockey Club meg az Automobil Club után megalakult a gyalogjárók klubja is. Pontos címe: „Párisi gyalogjárók egyesülete.“ Ha van ebben valami csodálatos, — írják a párisi lapok, — pusztán az csodálatos, hogy ez a szükséges, hasznos szervezet csak most jött létre. Számba kell vennünk, hogy a legújabb statisztika szerint Párisban 1924-ben az autó 1594 embernek oltotta ki az életét. Mit tervez tehát a gyalogjárók klubja, melyet most egy mérnök, Tribot Laspiere hozott össze és alapított meg? Egyáltalán nem üzennek hadat az autójáróknak, hanem önéretesen hirdetik azoknak a jogát is, kik a járdán kutyagolnak. Részt követelünk, — mondják, — az utcából a magunk számára is. Nem akarjuk, hogy lépten-nyomon agyonlapítsanak bennünket. Ragaszkodunk ahhoz, hogy a soffőr személyes és büntetőjogi felelősségét megállapítsák, hogy ne mindig a gyalogjáró huzza a rövidet. Mondják már ki végre, micsoda a városban a maximális sebesség s vegyék törvénybe, hogy ennek túlhágása miatt a soffört azonnal letartóztassák, akár okozott vele balesetet, akár nem.“ A gyalogjárók klubja ezenkívül szabályoztatni kívánja a villamos, omnibusz, autóbussz-közlekedést is, beleszól abba, hová állítsanak megállókát. Tagjait kioktatja a gyalogjárók jogaira, kötelességeire vonatkozóan, hogy a forgalom simán lebonyolódhassék és a közrenden semmi csorba ne essék. De programjuk legmulatságosabb pontja az, melyet már részben meg is valósítottak: tagjaik biztosíthatják magukat balesetek ellen, havi öt frank befizetésével. A szerencsétlenül járt gyalogjárók hozzátartozói a klubtól minden esetben nagyobb összeget kapnak.

Nagy harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal

- Közt harisnya, minden színben Lei 25
- Flohr harisnya, minden színben Lei 53
- Muszin harisnya, divatszínben Lei 69
- Cérna muszin, minden színben Lei 98
- Selyemfátyol harisnya, minden színben, Lei 125

BLATT -- Főtér 13. szám

Divatköttyükben és kötöttárakban óriási választék.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes országi és külföldi hírek napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek társasági jogok a szerző megjelölésével engedélyeztetve.

A mai napjár



Olvasóinkhoz!

A kolozsvári kisebbségi napilapok a növekvő drágaságra való tekintettel elhatározták, hogy előfizetési és példányonkénti árait fel-emelik. Másfeléve már, hogy a kisebbségi napilapok árait nem emelték. Azóta e lapok előállítási és továbbítási költségei többiben emelkedtek. Nem háritottuk át ezeket a költségtöbbleteket az olvasókra, mert végső erőfeszítésünkig igyekeztünk kimélni az amugy is sok irányból igénybevett olvasóközönségün ket. Az utóbbi hetek áremelkedései azonban oly rendkívüliek voltak, hogy az összeomlás veszélye nélkül azokat egyedül átvállalni nem tudjuk.

A papírgyárak január 1-től a papír kg-kénti árát 20 százalékkal emelték fel, a postai szállítás, — mely tudvalevően a napilapok költ ségvetésének jelentékeny hányadát teszik — január 1-ével 200 százalékkal drágult. Allandóan drágulnak a munkabérek is. A lapok elő állítási és továbbítási költségeinek ezek az ösz szeeső és nagy drágulásai elemi erővel kény szerítik a kisebbségi napilapokat arra, hogy példányaik árát az eddigi héthöznaponkénti 4 lejről 5 lejre, vasárnap pedig 5 lejről 6 lejre emeljék fel.

Az Uj Kelet új előfizetési árai:

- havonként 100 lej,
- negyedévre 290 „
- félévre 550 „
- egész évre 1050 lej.

A folyó hó 18 án árusításra kerülő lapjainkat már ezen az áron fogjuk forgalomba hozni

Ezzel kapcsolatban közöljük olvasóinkkal azt is, hogy az Uj Kelet hetilapja „A Föld“ nagyszabású átszervezés alatt áll. Az eddigi tizenhatoldalas hetilap helyett egy kéthetenként megjelenő negyvenoldalas, gazdagon illusztrált művészeti, irodalmi és tudományos folyóiratot adunk olvasóinknak. „A Föld“ minden egyes száma valóságos kötet lesz és olyan tárháza az értékes, tanulságos és szórakoztató olvasmányoknak, amely nemcsak a magyarnyelvű, de a külföldi zsidó sajtóban is párját fogja ritkítani. Az újjászervezett folyóirat első száma február 1-én jelenik meg.

Technikai kivétel szempontjából is igen jelentős fejlődésen fog keresztülmenni „A Föld“. Az illusztrációk számára szolgáló rész a legfinomabb famentes papíron fog készülni, úgyhogy a képek vetekedni fognak a világvárosi lapok illusztrációival.

Ennek a nagyszabású programnak megvalósítása természetesen óriási anyagi áldozatokat kíván. A kiadóhivatal ezeknek a kiadásoknak csak egy egészen jelentéktelen hányadát akarja áthárítani az Uj Kelet előfizetőire. Mig „A Föld“ példányonkénti ára 20 lej lesz, addig az Uj Kelet előfizetői példányonként 5 lejt, vagyis negyedáron fogják megkapni ezt a gyönyörű, vastos folyóiratot. A jövőben tehát az Uj Kelet minden előfizetőjének módjában fog állani a folyóirattal, vagy a folyóirat nélkül előfizetni az Uj Keletre. A Föld előfizetési ára az Uj Kelet előfizetőinek havonta 10 lej.

Az Uj Kelet és A Föld együttes előfizetési ára tehát a következő:

- Egy óra 110 lej
- Negyedévre 320 „
- Félévre 610 „
- Egész évre 1170 lej

Kérjük olvasóinkat, fogadják megértéssel és méltányolással fenti közlésünket.

UJ KELET
kiadóhivatala

— Megindul a zsidó zenei élet Kolozsváron. Hat héttel ezelőtt irtunk először arról, hogy lelkes zsidó ifjak újjáalakították a kolozsvári zsidó zenekart, a „Hakkinort“. A fiatal zenekar a kezdet sulyos nehézségeivel küzdött meg s még most is kemény harcot kell folytatnia fennállása biztosításáért. Most már azonban minden remény megvan arra, hogy a közeljövőben megtarthatja első bemutatkozóját, amidőn speciális zsidó dallammal fogja felvidítani a kolozsvári zsidó élet melegét. A „Hakkinor“ tanítását és vezetését Dr. Bródy Miklós, a kolozsvári román opera ismert és kiváló zenei kulturával bíró karmestere vette át, aki a zenekart egyuttal át is fogja szervezni. A Hakkinor zenekarnak az összeállításában és organizálásában a köz kedvelt Adler Ernő csellóművész is részt vesz, aki egyuttal tagja is a zenekarnak. A Hakkinor próbáit ezental hetenkint kétszer, kedden és csütörtökön este 9 órakor tartja a Tarbut zsidó liceum tanári termében. A Hakkinor vezetősége kéri a tagokat, hogy az idő gazdagságos kihasználása végett, jelenjenek meg minden próbán és pontos időben. Egyidejűleg azt a kellemes hírt is közölhetjük a kolozsvári zsidó közönséggel, hogy dr. Bródy karmester vezetésével a „Hazzamir“ énekkart is újjászervezik. A Hazzamir vezetősége felhívással fordul az összes zsidó énekesnőkhöz és énekesekhez, különösen az ifjúsági egyesületek tagjaihoz, hogy azok, akik a Hazzamir vegyeskarában részt óhajtanak venni, jelentkezzenek a ma esti próbán, amelyet szintén a Tarbut tanári termében tartanak este 8—9 óráig. A Hazzamir próbáit hetenkint háromszor, kedden, csütörtökön és szombaton este tartja 8 órai kezdettel. Pontos megjelenés kötelező. Ugy a Hakkinor, mint a Hazzamir, már most nagyon sok meghívást kapott, vidékre is, remélhetőleg a zsidó zene és dal terén óriási szolgálatokat fog teljesíteni nemcsak a kolozsvári, de a vidéki zsidó társadalomnak is. A közönség nagy érdeklődéssel várja mindkét kar bemutatkozását.

— Nagyszabású lopás a bukaresti főpostán. Bukarestből jelentik: A fővárosi központi postán nagyszabású lopásnak jöttek a nyomára a csomagfeladásnál. A megindított vizsgálat során letartóztatták Tazariu hivatalnokot, akiről megállapították, hogy az érkezett csomagokat felbontotta és értékesebb holmikat kivett belőlük. Különösen órák és aranyemütek iránt érdeklődött és az eddigi megállapítások szerint mintegy másfélmillió értékű aranyemütet lopott el. Több tisztviselő eltűnt.

Breuer Uri divat és kalapkülönlegességek üzlete, férfii és női keztyük nagy választékban. **Cluj, Piata Unirei 8.**

endült. Amint a művészete korában is és néptelen fényben

je Zsoldos. Odön rend. gybe. Körütkán lehet. egy színház. ása tele vo. kka', fejedel. befoglalt me. ltan, szerény keresték föl. k. A politika róla.

érelmesese. gyakran el. tudott beszélni. en megváltotta

ának elvált szalont nyil. apestre mene. Abd el Kadir lt férjétől és ált menedéket. Petőfi Sándor lon név alatt

Parisban most összes lapok is gyalogjárók kugyan egye. utomobil Club clubja is. Pon. egyesülete.

tos, — írják a álatos, hogy ez csak most jött gy a legujabb 24-ben az autó tét. Mit tervez elyet most egy t össze és ala. ennek hadat az n hirdetik azok. a kutyagolnak.

— az utcából akarjuk, hogy ak bennünket. sofför személyes állapítsák, hogy za a rövidebbet. da a városban a törvénybe, hogy rt azonnal letar. balesetet, akár ezenkívül szabá. omnibusz, autó. abba, hová állit. oktatja a gyalog. onatkozón, hogy hassék és a köz. De programjuk melyet már rész. aik biztosíthatják. öt frank befize. járt gyalogjárók esetben nagyobb

avasar árákkal

en Lei 25
n Lei 53
..... Lei 69
..... Lei 93
szinben, Lei 125

13. szám

óriási választék.

ei 8.

Pop Lya a Carmenben. Pop Lya, a román opera kiváló művésznője, az ismeretes szentannai vasuti katasztrófa után, melynél megsebesült, a múlt hét péntekjén lépett föl először a Carmen című szerepében. Kiváló alakítását, nagyszerű énekét ebből az alkalomból meleg ünneplésben részesítették. Micaela szerepét ez estén Jonascu ur nő kreálta, aki pompás játékaival és jeles énektudásával ezúttal is igen szép sikert aratott.

— **A Palesztina film kolozsvári bemutatója.** Vasárnap délelőtt zsúfolt ház előtt mutatták be a Palesztina-filmet az Uránia mozgóban. Az előadást Giszka János és dr. Jakobi Emil román és magyar nyelvű beszédei vezették be általános figyelem középpontjába. A filmet magát is meleg érdeklődéssel kísérte a közönség és elragadtatással nézte vászonra vetítve a Szentföld újjáépítését. Örömmel látták a mindkét nembeli chalucok folytonosát a munkához, sporthoz és Palesztina rájátszóhoz. Nehéz köfő, rögtörő, téglaborító munkát végeznek chalucaink, de a munka édeségét és fáradságát legyőzi a munkában rejülő csodálatos eszmeiség, ami a fiatalságot e helyeken boldog meglepéssel és feltörő ambícióval talíti. A zenét közbjött akadályok miatt nem a Hakkikor orkeszter szolgáltatta. A filmet minden valószínűség szerint szerdán és csütörtökön a rendező műsor keretében fogják adni az Urániában.

— **A magyar egyházak képviselői Lepadatu miniszternél.** A Kolozsváron időző kultureminiszternél ma délben megjelentek az erdélyi keresztény egyházak képviselőitében dr. Balazs István, dr. Makka Sándor, dr. Mikó Lőrinc és dr. Bitay Árpád. A miniszter két óra hosszat tartó konferencián megvitatta a megjelentekkel az új vallástörvény több olyan pontját, amit a kisebbségi egyházak magára nézve sérelmesnek találtak. A miniszter több kérdésben engedékenység mutatkozott. Az egyházak delegátusai a napokban megbízóik előtt referálni fognak a miniszterrel lefolytatott konferenciáról.

— **Primo de Rivera szerint a spanyol nép éretlen.** Madridból jelentik: Primo de Rivera nyilatkozott az „United Press” tudósítója előtt az új polgári kormány programjáról. Rivera a viszonyok változását azzal jelzi, hogy polgári ruhát visel és ezzel mindenekelőtt megcáfolja azokat a híreket, amelyek egy forradalmi mozgalomról elterjedtek. Ami a kormány programját illeti: folytatják a diktatórium politikáját a diktatura eszközeivel. Az újságíróknak Rivera a következőket jelentette ki: „A mi belpolitikánk csak akkor érvényesül, ha megéri erre a nép, ez azonban még messze van.”

— **Felavatták az új Szörénymegye törvényeségi palotáját.** Temesvárról jelentik: Oravicán, az újonnan kreált Szörénymegye székhelyén tegnap avatták fel ünnepélyes keretek között a megye új törvényeséjét. Az ünnepségszen résztvett Duca külügyminiszter és a beteg Marzescu igazságügyminiszter helyett Chirculescu munkaügyi miniszter. Marta dr. temesvári táblai elnök adta át a törvényeséket dr. Landor kinevezett törvényeségi elnöknek és kivette tőle a szokásos esküt. Délnben bankett volt, mely után a miniszterek visszautaztak Bukarestbe. Az új megyének még nincsen kinevezett prefektusa s ideiglenesen Peter Julian közigazgatási vezérfelügyelő látja el a prefektusi teendőket. Hírlik, hogy az új prefektus Corneanu jelenlegi fogasi prefektus lesz és helyébe más valakit fognak kinevezni.

* **Értesitem a n. é. közönséget,** hogy a mai napon a volt Pátria-kávéház vezetését átvetem s azt a legszolidabb alapon fogom vezetni, mire eddigi működésam garancia. Az összes bel- és külföldi lapok rendelkezésre állanak. Színház utáni vacsora, elsőrangú cigányzena. Szíves látogatást kér, tisztelttel Falk Imre igazgató.

Kár minden kísérlet, mert

BLATT

harisnyái a legjobb

Hetvenmillió lej passzívával fizetése képtelen lett a Casa de Lipsca szőrmeáru nagykereskedés

(Cluj-Kolozsvár, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától. Néhány hónappal ezelőtt a Wesse lényi Miklós utca egyik félemeleti helyiségében nyílt meg a „Casa de Lipsca” szőrmeáru nagykereskedés. A cégnek Krakkóban van a főüzlete és a kolozsvári fióküzleten kívül Lipcsében és Bécsben van még hasonló üzlete. A cég, melynek tulajdonosai Fröhlich Márkus és Fröhlich Izrael, eleinte igen jól megalapozottnak látszott mostanában váratlanul fizetése képtelen lett. Passzívája — a hírek szerint — mintegy hetvenmillió lejt tesz ki. A fizetése képtelenségét az idézte elő, hogy a krakkói vámhatóságok, vámeljárás következtében, zárlatot rendeltek el a cég ottani fióküzlete ellen, mely zárlatot később a törvényesek feloldott ugyan, de nyesbör-piac kedvezőlen áralakulása és az üzlet bezárása annyira megrázkéztette a cég helyzetét, hogy kénytelen volt magánután hitelezőivel kiegyezést keresni.

Ebben a nagyarányú fizetése képtelenségben a kolozsvári pénzintézetek, így az Albina és a Banca Marmoros is erősen érdekelve vannak. Több százezer lej erejéig egy szamosújvári banknak és több magánembernek, valamint egy ottani cégnek van még követelése a Casa de Lipscaval szemben. A külföldi hitelezők közül elsősorban lipcsei cégek

— **Ma este van a Haggibbor bál.** Ma este végre lezajlik a Matropol-kávéház összes termeiben a nagyszerűnek ígérkező Haggibborbál, amelyet felszigazott érdeklődéssel és lázas készülődéssel vár Kolozsvár egész zsidósága. Az agilis rendezőbizottság rendkívül érdekes, szellemes ötletekkel fűszerezett programot állított össze, amely a szentáció erejével fog hatni. A rendezőség ezúton is felkéri a bálban résztvenni szándékozókat, hogy a műsor és az estély programjának zavartalan lebonyolítása érdekében helyeiket legkésőbb este kilenc óráig elfoglalni sziveskedjenek.

— **Elsüllyedt egy hajó a viharos Fekete-tengeren.** Bukarestből jelentik: Tegnap ismét óriási vihar dühöngött a Fekete-tengeren. A Corachie-gözyös, amely Bosporus felé tartott, Sinope mellett elsüllyed. A személyzet közül 21-en odaveszttek, a többiek pedig tíz órai élet halál kiindulás után megmenekültek. Egy éppen arra járó halászbárka vette fel őket. A fővárosban is tegnap egész nap vihar dühöngött. A telefon és táviróvonalak mind megrongálódtak. A vonatok óriási késéssel érkeztek meg.

— **Eifojtották a campinai petróleum-tüzet.** Bukarestből jelentik: A napok óta tartó campinai szondákat sikerült a morenii tűzveszedélemnél használt kupola segítségével eloltani. A kár végleges összegét még nem lehetett megállapítani.

— **Budapesten egy autó beleszaladt a zajló Dunába.** Budapestről jelentik: Vasárnap délelőtt az Erzsébet híd melletti rakodóparton borzalmas szerencsétlenség történt. Egy csukott autó száguldva jött a Döbrentei-téren át, ahol a park előtt hirtelen lefutott a rakpartra. A kocsit megcsuszott és az autó teljes sebességgel belement a zajló Dunába. Az autóban két férfi és egy nő ült, akiket egymásután huztak ki a Dunából, azonban mindnyájan súlyos sérüléseket szenvedtek. A soffört Vida Biliának hívják, akiről megállapították, hogy ittas volt. Miután homloksebeit kimosták és bekötötték, előállították a főkapitányságon, ahol őrizetbe vették. Az autó egy másik utasa, Benedek Sándor elmondta, hogy az autó ablakán mászott ki a Dunából és sikerült a zajló jégtáblák között partra kapaszkodnia. Az autó harmadik utasát, Sallai Katót a völgyénye, Hajis István mentette ki.

— **Angliából egy csomó zsidó nőt csábítottak ki Ausztráliába házassági ígérettel.** Londonból jelentik: Egy pár szédelő angol és amerikai házasságközvetítő néhány angol lapban hirdetést tett közzé, melyben szenzációs férjhezmenési lehetőséget helyezt elállításba Ausztráliában zsidó nők számára. Természetesen a hirdetés alapján számos zsidó nő jelentkezett, ami érthető is, hiszen Angliában sokkal több a nő, mint a férfi. Sok szép, fiatal zsidó lány naponta sorbaállott, csak hogy el ne mulassza a jelentkezést a hirdetést közzétevő komité irodáiban. A „komité” kitűnő eszközökkel dolgozott: perzsa szőnyegekkel borított termeiben ausztráliai fiatal emberek

vannak erősen érdekelve és mint hírlik az ottan követelés közel 250 ezer dollárt (50 millió lej) tesznek ki.

A kolozsvári törvényeséken szombatán dr. Pordea Augustin ügyvéd, az Albina bank megbízásából közel kétszáz ezer lej követelés erejéig csőd-eljárást kért a cég ellen.

Ezt megelőzően a lipcsei hitelezők, valamint a kolozsvári pénzintézetek a cég itteni raktárára biztosítási végrehajtást fogantottattak.

A csődkerés dacára az itteni hitelezőkkel tovább folynak az egyezkedési tárgyalások. A hitelezők Mártonffy János kolozsvári szőrmeárukereskedőt bízták meg a zárgondakéséggel.

A cég egyik tulajdonosát nemrégiben, a lipcsei hatóságok megkeresése folytán Bécsben letartóztatták, később azonban szabadlábra helyezték. A cég másik tulajdonosa, Fröhlich Izrael, aki Bécsben folytatott eddig tárgyalásokat hitelezőivel, tegnap este érkezett Kolozsvárra és nyomban érintkezése lépett az itteni hitelezőkkel. A cég harmincöt százalékos kiegyezési kvótát ajánlott fel, melyet a külföldi hitelezők nagyrésze már el is fogadott és az itteni tárgyalások is eredményteljesen kecsesgetnek.

fényképei voltak számszámra kiállítva, akik mind házasodni akarnak. A jelentkező leányok csak előbb azonban öt font sterlinget kellett kellett lefizetni „fedezetként.” A társaságnak mintegy háromszáz nőt sikerült összehoznia, akiket figyelmeztettek, hogy utiköltésükért sürgősen szerezzenek még 45 font sterlinget. A múlt év novemberében a hajó el is indult a háromszáz nővel Southamptonból Sydneybe. Amely reményteljes volt az indulás, oly szomorú volt a megérkezés. A beígért völgyények közül egyetlenegy sem jelentkezett, sőt a leányok kísérői is meglógtak. Sokan a szerencsétlen, kicsábított nők közül kénytelenek voltak földmunkát vállalni, sokat közülük a zsidó segélyiroda küldött vissza Angliába. A házassági ügynököket is elérte végzete, mert mikor Amerikában akartak hasonló „üzleteket” lebonyolítani, — a newyorki rendőrség letartóztatta őket.

— **Gyilkolt a harag Szászfenesen.** Simon Caian szászfenesi legény szombat este egyedül mulatott a falu korcsmájában. Baborozott állapotban indult hazafelé, amikor a korcsma előtt összetalálkozott régi haragosával, Gál Jánossal. Gál megszólította Caiant és ajánlotta neki, hogy béküljenek ki. Cain azonban bicskát rántott és Gált, valamint a segítségére siető Fiuerás Joant súlyosan összeszurkálta. Gál János kínos szenvedés után hétfő reggel meghalt. Simon Caian, a gyilkos legény megszökött a faluból. A csendőrség megindította a nyomozást.

— **Betörték az Ilescu-féle zálogüzletbe.** A vasárnapról hétfőre virradó éjjel ismeretlen tettesek behatoltak a kolozsvári Calea Victoriein levő Ilescu-féle zálogüzletbe, ahonnan nagymennyiségű értékes holmit emeltek el. A rendőrség bevezette a nyomozást.

Kötöttárúk, legelősből
keztjük, bevásárlási harisnyák, forrása
KELIOS
Főtér 7 szám

KÖZGAZDASÁG

Közel 3 milliárd deficittel zárult 1925-ben a külkereskedelmi mérleg

Az év első kilenc hónapjában 20 milliárd 307 millió exporttal szemben 22 milliárd 327 millió volt a behozatal

(Cluj-Kolozsvár, január 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány céltudatos gazdasági politikája, mely fokozatosan gyűri maga alá az ország egész gazdasági életét, minden téren meghozta a maga megdöbbentő eredményeit. Az ország kiviteli mérlege az elmúlt év első kilenc hónapjáról, a legbeszédesebben igazolja ennek a hadjárat jellegű politikának hibás voltát. Ez a szomorú eredmény bírhatta rá a kormányt arra, hogy az exportot részben tehermentesítse az elviselehetetlen büntetőtarifa alól és így született meg a kiviteli illetékötöbltetnek 50 százalékról 30 százalékra való leszállítása. Ez a redukció azonban nem áll arányban azzal a súlyos vérvesztéssel, melyet az ország kivitele szenvedett 1925 első háromnegyed-résében.

144 koncessziót adtak ki 1925-ben az energiák kihasználására

A legfőbb energiatanács ülése

(Bucuresti-Bukarest, január 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A legfőbb energia tanács ezévi első ülésén részletes jelentést olvastak fel a tanács tavalyi működéséről. A természeti erők kihasználására vonatkozólag ugyanis tavaly kezdtek meg az energia-törvény alkalmazását, egyben különböző koncessziók kiadását vízi- és hőerővel dolgozó intézmények létesítésére. A jelentésből kitétni, hogy 1925-ben száznegyvenhét koncessziót adtak ki az ország legfontosabb gécpontjainak elektromos árammal való ellátására. Ezzel egyidőjűleg hírlik, hogy rövidesen hőerő-központokat fognak létesíteni. Ez a törekvés sokkal fontosabb, mert jelenleg képtelenség szakszerű tervezetet kidolgozni a fontosabb vízierő-telepek berendezésére. Bukaresten például a Jancovits-folyó erejét ekkorják felhasználni világiatási célokra, az erre vonatkozó terveket azonban leg hamarabb is csak három éven belül lehet elkészíteni.

Jelentős lépés a természeti erők kihasználási programjában az a koncesszió, amelyet a nagyszabású szász elektromos társaságnak adtak arra, hogy Medgyesen földgázzal hőerő-fejlesztő telepet létesítsen. A telep normális termelő képessége ötezer lóerő, egy elektromos vezeték, melynek legmagasabb feszültsége Medgyes és Nagyszében között lesz, 66 ezer volt-erősséggel. Hasonló koncessziót kapott a bukaresti Electrica társaság, amely egy 60 ezer voltnyi magasfeszültségű vezetékkel fog kiépíteni Floresti és Brassó között. Ez a vonal Floresti, Campina és Sinaja hőerőfejlesztő központjait fogja összekötni Brassó vidékével.

Ami a vízierők kihasználását illeti, Erdélyben leginkább a Kisküküllő jöhet tekintetbe, amely Balázsfalvánál százhusz lóerőt tud szolgáltatni. Sokkal nagyobb jelentőségű azonban az a koncesszió, amely a Bistrita-folyó felső folyását fogja felhasználni. Ez az áramfejlesztő telep 170 ezer lóerőt képes termelni.

Kártérítési pereket indítanak az árvízkarosult vállalatok. A vízjogi törvény értelmében a városok és a községek gondoskodni tartoznak arról, hogy a víz menten lévő vállalatokat az áradatok meg ne rongálják. A törvényre való hivatkozással most több iparvállalat indít kártérítési keresetet a városok ellen, mivel a városi tanácsok, úgy a gátak építésénél, mint a jégtörölások eltávolításánál nem tették meg a szükséges óvintézkedéseket. Így egy kolozsvári malomvállalat másfél millió lej kártérítésért indított keresetet a város ellen.

Kritika Románia közgazdasági helyzetéről. Bukarestből jelentik: A Fundatia Carol termében Argetoianu, a néppárti disszidensek vezére vasárnap délelőtt „A közigazgatási törvény és a kapitalizmus” címmel népelőadást

Megbízható adatok szerint ugyanis 1925 január elsejétől szeptember 30-ig huszmilliárd 307 millió lej értékű árut exportáltunk, ezzel szemben 22 milliárd 327 millió lej értékű árut importáltunk. A külkereskedelmi deficit tehát ebben a kilenc hónapban 2 milliárd 19 millió lej. Hozzávetőleges számítás szerint 1925 utolsó három hónapjában a deficit további félmilliárdal emelkedett.

Ezt a közel hárommilliárdos deficitet 1926-ban, mint hírlik, minden igyekezettel el akarja tüntetni. Kérdés azonban, hogy a pénzügyminiszter és a közlekedésügyi miniszter, akik a multban a kereskedelmi miniszter minden ilyenirányú törekvését elgáncsolták, hajlandók lesznek-e álláspontjukon változtatni.

tartott, amelyen a pártvezér kijelentette, hogy Románia jelenleg bankár-origarchia korszakot él. A nagytőke saját vagyonának a szaporításán dolgozik, anélkül, hogy az ország érdekeit figyelembe venné. A nemzeti vagyon csak úgy gyümölcsözheti igazi értékét, ha igénybe veszi a külföldi tőke kollaborációját. Uj rezsimre van szüksége az országnak, amely a közigazgatást deszcentralizálja. A jelenlegi rendszer megfojtja az egyéni iniciatívát.

A liberálisok mezőgazdasági bankot alapítanak Kolozsvárra. A bukarestben székelő Creditul Fonciere Rural égizze alatt Jonescu igazgató, a Banca Nationala itteni fiók vezetőjének irányítása mellett, a napokban egy liberális érdekeltségű mezőgazdasági bankalapítás munkálatai kezdődtek. Mint hírlik, az új intézet a közeljövőben megtartja alakuló közgyűlését.

Anglia külkereskedelmi mérlege rosszabbodott. Londonból jelentik: Anglia decemberi kivitele novemberrel szemben négy és háromnegyedmilió fontos emelkedést mutat. Az egész decemberi kivitel 66 millió fontra rugott. Ugyancsak emelkedést mutat a behozatal, amely az előző hónappal szemben 19 és fél millióval gyarapodott. Az egész behozatal összege 134 millió font sterling volt. Anglia 1925 évi kivitelének összege 773 millió sterling, tehát 28 millióval kevesebb, mint 1924-ben. Ezzel szemben a behozatal 1325 millió font sterling, tehát 45 millióval magasabb, mint az előző évben. Különösen óriási visszaesés mutatkozik a szénkivitelnél, amely kerék 21 millió font sterlinggel csökkent.

TŐZSDE

Január 18-án

A lej Zürichben 230.00, Párisban 11.80, Budapestban —, Bécsben —

Kolozsvár. A piac ma is a szilárdulás jegyében indult, később azonban némi laphullás állott be. Az árfolyamok a következők:

Bécs 31.45—31.50, Prága 6.60—6.65, Budapest 315—320, Páris 8.45—8.50, Zürich 43.20—43.25, Newyork 221.50—222.50, London 1086.1090, Milánó 9.05—9.10.

Zürich. Zárás: Berlin 123.10, Amsterdam 208.12, Newyork 517.75, London 2515.80, Páris 1941.00, Milánó 2090.00, Prága 1532.50, Budapest 71.50, Belgrád 517.50, Bukarest 230.00, Varsó 71.50, Bécs 71.80.

Bukarest. Devizák: Páris 8.51, Berlin —, London 1086, Newyork 223.25, Milánó 9.05, Zürich 43.25, Bécs 31.50, Prága 6.06, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 825, német márká 52.00, leva 1.56, török líra 113, font sterling 1072, francia frank 8.58, svájci frank 42.00, olasz líra 9.10, drachma 2.80, dinár 390, dollár 225.00, lengyel forint 27.50, osztrák schilling 31.50, magyar korona 31.00, cseh korona 3.55, belga frank 10.00, holland forint —.

Erdélyi és bánati gabonáarak. Az erdélyi és bánati gabonapiacokon a mult hét folyamán az árak tovább szilárdultak. A kereslet erősödött, ezzel szemben a kínálat csökkent. Az alábbi árak alakultak ki, per méter-mázsza az felsőállomás: Baza Erdélyben 940—950 lej, Bánátban ugyanannyi. Takarmányárpa változatlan, sörárpa szilárdabb, barcasági 720 lej, moldovai 700 lej. Zab élénkebb. Erdélyben 530—540 lej, Bánátban 520—530 lej. Rozs Nagykaroly vidéken 630—640 lej. Bánátban 620—630 lej, Erdélyben 650—660 lej. Kukorica Erdélyben 460—480 lej, kolozsvári paritásban 500—520 lej, Bánátban készáru 415 lej, január-február márciusi szállításra 435—440 lej. Bab 450—460 lej, kendermag lanyha, 600 620 lej. Lammag 1250—1300 lej, tökmag változatlan. Napraforgómag szilárdabb, 720—750 lej. Burgonya is szilárdabb, ár 1400 lej. Napraforgóolajmagcsa 600—620 lej, kendermagposáca 250—350 lej. Lóhere minőség szerint 35—45 lej. Repce változatlan. Korpa promptáru 320—330 lej.

SPORT

Olaszország-Csehszlovákia 3:1 (1:1) Milanóból jelentik: Tagnap délután találkoztunk egymással a két ország válogatott csapara. A kétségtelenül nagyobb klasszist képviselő cseh csapatot már eleve lekötözte az a körülmény, hogy a Sparta játékosait — akik turáznak — nélkülözni volt kénytelen, míg a Slavia-játékosok még nem heverheték ki egy hosszú tura fáradalmait. Az olasz csapat győzelme így nem hat meglepetésként és annak nagyobb jelentőség nem tulajdonítható.

KAC-N.E 11:5. A kiváló KAC vívők vasárnap a nagyváradi SE ismert vívóit név és érdekes küzdelem után nagy fölényvel 11:5 arányban győzték le. A kolozsvári vívők győzelme nagy meglepetés és jó fényt vet a kolozsvári vívősport fejlődésére.

Varrógépek, Kerékpárok és Gramofonok

olcsó áron kaphatók

Hans Krauss,

Siblu, Str. Faurului 20.

Szijekerek csapágyak, kuplungok, transzmissio tengelyek és állító gyűrűk min. U vasak, traverzek, den méretben továbbá szögvasak, gattervasak, gömbvasak és laposvasak minden méretben. Kazánlemezek 5 m/m-től 20 m/m vastagságig 2x2 méteres táblákban, kazánszegecsék, táányok, kazánok, buleok, többféle gyártmányú gőzszivattyúk centrifugák, gázcsövek, forrócsövek, fűrőgép és 1 drb. 3 meter hosszú esztergapad, valamint mindenféle gépek és gépalkatrészek vétele és eladása.

Rosmann Testvérek

Tárgu-Mureş

Telefon-Interurban 249.

Ma mérési hivatalok is, vas- vagy réz-butort, zongorát

Ma mérési hivatalok is, vas- vagy réz-butort, zongorát

Zsák Ponyva Mindennemű célokra legelőnyösebben beszerezhető Alcala Izsó Timisoara Piata Traian No 10

ZINHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZINHÁZ

A színházi iroda közleményei

Hármasokén. Új francia operette készül a magyar színház operettjütytése Izsó rendezésében. Ugyanevezett körülméltali operett a Hármasokén, mely inkább énekes bohózatnak nevezhető, mert jól telépitett vígjékőttára a szövege és szellemes dalkokkal, táncokkal van fűszerezve a szöveg, mely bilyénára nklunk is ugyauugy fog tetszeni, mint Budapesten a Vígsházban, ahol egyeleneegy operettelőadás néhány hónapig volt műsoron. A zenekart Török Emil dirigálja, a szereplők pedig Neményi, Baróti, Ihsász, a legnagyobb ambícióval készülnek a csőtörtőhi bemutatóra, melynek nálunk a parádés szereposztás és a teljes kész előadás fog silyert biztósítani. Pénteken, szombaton, hétfőn van másorra tűzve.

Új kabaré. Kedden este teljesen új kabaréműsört mutat be a színház. Három egyfelvonásos és kabaréfa teszi ki a műsor gerincét és regeregeg magánének és táncok a teszi változatossá a műsört, amely vetékszik bármely nagyvárosi kabaréműsorával. Véghimerülésig — Zagon István kabarétréját László, Ihsász, Ujváry játszá. Szenes Béla Samu-ját Marsi Gizit, Leóvey, Mihályi, Deésy, Szőke Szakáll kabarédarabját a Hipnotizőrt pedig K. Tóth Ersi, Miklóssy, Ihsász, Leóvey, Mihályi, Izsó játszá. Magánzámok L. Lengyel, Neményi, Lerdvay, Nemes, László, Ihsász, Deésy, Virág és Szabó Ica szereplének. Ezt a kabaréműsört kibővíti a színház a Dolly-paródiával, melyet szombateste 11 órákor mutatnak be Miklóssy Margittal Dolly szerepében.

Magyar Színház heti műsora

- Kedd:** Új kabaré. A hipnotizőr. (Ujdonság, először.) Samu (Ujdonság, először). Új magánzámok, modern táncok (Lengyel Irénnel, Neményi Lillivel, László Andorral, Ihsász Aladárral. Rendes helyárakkal. Kezdetű 8 órákor. Premierbérlet 30 sz. Sorozat 205)
- Szerda:** Orlov (Pintér Bőskével, Nezenyi Lillivel, László Andorral, Ihsász Aladárral. Rendes helyárakkal. Bérletszűnet. Sorozat 206)
- Csőtörtők:** Hármasokén. (Francia operettujdonság, először. Nezenyi Lillivel, Baróti Erszivel, Ihsász Aladárral. Premierbérlet 31 sz. Sorozatszám 207)
- Péntek:** Hármasokén (Operettujdonság, másodsor. Napibérlet 63 A. Sorozat 208)
- Szombaton** délután 4 órákor: Dolly (Neményi Lillivel. Mérsékelt helyárakkal. Sorozat 209)
- Szombaton** este 8 órákor: Hármasokén (Napibérlet 64 B. Sorozat 210)
- Szombaton** este 11 órákor: Kabaréelőadások új műsorrall: Keresem a pipám! (A Dolly paródiája, Dolly: Miklóssy Margit). A hipnotizőr, véghimerülésig, bandázs nélkül. Új magánzámok, modern táncok. (Rendes helyárak. Sorozat 211)
- Vasárnap** délután fél 3-kor: A nagy nő. (Karácsonyi Iilivel, Neményi Lillivel, László Andorral, Ihsász Aladárral. Les állított helyárakkal. Sorozat 212)
- Vasárnap** délután fél 6-kor: Kabaréelőadások: Keresem a pipám! (Dolly paródiája. Dolly: Miklóssy Margit). A hipnotizőr. Samu. Új magánzámok, modern táncok. (Leszállított helyárak. Sorozat 213)
- Vasárnap** este háromnegyed 9-kor: Orlov. (Lengyel Irénnel, Neményi Lillivel, László Andorral, Ihsász Aladárral. Rendes helyárak. Bérletszűnet. Sorozat 214)



Valódi angol szövegtöbbségek raktáron minden angol és francia úri szabóság, Cluj, Calea Victoriei 2 sz. (volt Eisenstadter-áztűszűlet)

Kérjea mindenütt

Pierre borotva-pengét.

A legjobb fémkeverék, a legkökéletesebb gyártmány. Garantált minőség. 1800

Kir. Ud. Szállító

Művészi kivitelű arany, ezüst és briliáns ékszerék.

Leghiteebb gyártmányu kar- és zsebborák. Ezüst evőeszközök és dísz tárgyak dus választékban.

Fenyő & Braunfeld

Cluj, Piata Unirii 15 sz. világvárosi üzletben kaphatók. — Szolid szabott árak. Telefon Interurban 6-43 sz.

UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYA

Cluj, Str. Baron L. Pop 10

Könyvujdonságok

- Bernstein: Baccarat 20
 Brousson: Anatole France papucsban .. 200
 Betrauer: A kifosztott..... 180
 Dr. Bálint Rezső: Dietetikai vezérfonal 80
 Ady: Igy is történhetik 140
 — Sápadt emberek 160
 Barbousse: Örök láncok 264
 Beke Mano: A determinánsok 400
 Balzac: Pajzán históriák 242
 Courvod: Kazán a farkaskutya 99
 Dumas: Eva 176
 — a királyné lovagja 198
 — A régens leánya 198
 Claude Ferrere: A kis szövetségek 120
 Szabó Imre: A házmasterlány 40
 — (Amatőr) 120
 Gobine u: A renaissance 226
 Hugo Victor: Bug Jargal 154
 Jerome K. Jerome: Minden ut a kálváriára vezet 150
 Kodolányi: Börtön 96
 Jack London: Játék az élettel 110
 Lambrecht: A gondolat uttörői II. (Einstein, France, Forel s.b.) 198
 Mares: Szentvedély, amely öl 180
 Mereskovszkij: Vele vagy ellene 176
 — Első Sándor 154
 — Téli szivárvány 154
 Maria Anouiette magánélete 100
 MórícZ Zsigmond: A fákiya 320
 Révész: A nap nem tüzgolyó 40
 H. G. Wells: Tono—Bungay 200
 Tagore: Gera 190
 Wassermann Faber 150
 Werner: O tár előtt 135
 — Ez is olyan 45

Eau de Cologne



Kapható minden szakkavágó üzletben.

Hirdessen az Uj Keletben

Tiberiu SOLTÉSZ Tibor

cérna és fonalárúk importja

a G. B. C. védjegyű olasz cérna romániai kizárólagos egyedárusítása

Sürgöncim: Drapeau Arad, Str. Horia 1. Telefon: 6-83.

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

CLUJ, PIATA UNIRII No. 7.

Saját tőkél: 48.000.000 lej.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhely megyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely, Alsófehérvár megyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed.

Áruraktárai a vasut mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és Safe deposit. külföldi átutalásokat teljesít. Safe deposit.

Mindenféle bankszerű ügyletet előnyösen végez.

Gabella-jegyek Révész Ernő

könyvnyomdája — Marosvásárhely

Gladys

cipőkrémmel drágább van,

de jobb nincs.

bonaarak. Az a multhét fo...
 ltek. A keres...
 kinlat csök...
 i, per méter...
 Erdélyben...
 nyi. Takar...
 lárabb, bar...
 lej. Zab élén...
 ában 520—...
 en 630—640...
 ályben 650—...
 —480 lej, ko...
 ej. Banátban...
 roinsi száll...
 0 lej. kender...
 mag 1250—...
 praforgómag...
 ysas száll...
 pása 600—...
 350 lej. Ló...
 Rápez válto...
 30 lej.

3:1 (1:1)
 An adakero...
 te csapra A...
 vishó esnek...
 a kéümeny...
 k tudnak —...
 Saria jüeko...
 a szűt...
 elne így nem...
 y be jelentő...

KaC vivők...
 ert vivóit ni...
 egy főlényel...
 kozsári vivők...
 o fényt vet a

kaphatók
 USS,
 20.

k. kaphatók,
 io magyek...
 traverzek,
 ax, gatter...
 lenneiben.
 /o töl 20 m/ n...
 g 4g 2x2...
 z, ta tányok,
 atyuk

é, furogép és...
 ztergapad,
 k és gép...
 ladása.

vérek

\$
 an 249.

VERY PÉZ...
 gorai

re és reklá...
 meg

TI

ÁRA. butort...
 n it szerzhetik

mü célokra...
 n beszerezh...
 izs

ozra

ian No 10

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő

Kereskedelmi utazók

Berkovicsné **כשר ארטה** vendéglője, Oradea-Mare, Str. Nicolai Jorga (Zódfa-utca) No 19. Mert elsőrendű konyha! Mérsékelt árak.

Kiváló munkaadó oldalú magasabb képzettséggel, magyar, román, német, angol, francia nyelvtudással megfelelő állást keres. Megkeresések „Polyglott” jellegére a kiadóba kéretnek. 493

Műtárgyak

és régiségek január végén megnyitott kiállítására, eladásra szent szövegek, ezüst antik bútor, üvegek, porcellánműtárgyak bejelenthetők naponta

„Aria”

Cluj, Str. Memorandului 23 alatti régiségüzletben.

Betegség miatt azonnal átadó egy jól jövedelmező üzlet kevés pénzért. Cim a kiadóban.

Magánjáró öntvényeket nyersen és megmunkálva szállít Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara, 1819



Ezüstöt

a legmagasabb napi áron vásárol a Tacamul ezüstáru és evőeszközgyár, Cluj, Str. Jorga 11-a.

Timişiana

Banca de credit și economii S. A. Secția Deviselor — Timișoara.

Mégis csak legjobb a késnélküli

„IDEAL”



berotváló por mely az ország területén higienia szempontból a legjobban elismert berotváló szer az országban

kellemes hatást hagy utána. — Ovakoijunk az ártalmas utazatoktól. Mindenütt kapható. Csak az „IDEAL” Egyedüli készítője: felírásu a valódi.

Keszling József fodrász Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Sighetul-Marmatiei egyedárusítója **Glanzman Adolf** illatszertár Str. Bogdan Voda 40



Egros lerakat **A. G. B. Bucuresti, St. Carol 70.**

Párisi kreációk! Legpraktikusabbak és legizlésebbek. **Kérje a nagyobb üzletekben.**

Zsidó irodalom

S. I. Agnon: És a megörbéd kiagyenesedik	40
S. Alechem: Leégett nemeselek	25
Bin Gorion: József és Testvérei	30
Fényes Samu: Jidli első változása	45
Max Nordau: Mesék	30
Peterdi Andor: A sárga folt	60
Ujvári Péter: A bosszuálló isten	30
Giszbalay János: A titok	15
Kaczér Ilés: Gólem ember akar lenni	15
M x Nordau: Doktor Kohn	40
Zengő hárfá (antológia)	30
Singer: Asmodaj	80
Kabbalisták és Csodatevők	30
Bró Lajos: A zsidók utja	40
Max Brod: A cionizmus harmadik korszaka	30
Frigyes Lajos: A zsidók természetrajza	45
Goldmann: A zsidó nemzet követelése	10
Sch. Gorelik: Cion és Góluusz	15
Grottó Mór: Zsidó Renaissance	25
Herzl: A zsidó állam	25
Majrovits N. Jehuda: Tóra és cionizmus	10
Marton Ernő: A zsidó nemzet Erdélyben	10
Paneth Hermann: Utazásom a Szentföldön	10
N. Sokolow: Uj zsidó	15
Sombart Werner: A zsidók jövője	30
Szabolcsi: Csillag fia	110
G szkalay: Támár	70
Goldschmidt: Egy zsidósors	140
Szabó: Zsidó komédiások	40
— Légvárak urai	30
Schnitz'er: Ut a szabadságra	500
Giszkalay: Uj profécia	85
— Jönni fog még egy kippur napja	120
— Guschalay látomása (amatör)	140
Salom Asch: A bosszu istene	30
Ben Ami: Uj Palesztina	100
Székely Béla: Vajudó ország	100
Bermann u. Rundt: Palästina	80
Lacratella: Silbermann (Egy zsidó tiu története)	80
Benoit: A táncosnö	132
Bettauer: Nagyváros zsidók nélkül	150
Dr. Fürst: Zsidó történet — zsidó kultúra	50

Telefon 446

SINGER
Piaja Reg. Ferdinand 66. (Főter) Targu Mures

Sifonfejgyár
és nikkelező telep. Szikvizés és kracherlis üvegek, valamint mindenféle gumik gyári raktárs. Üvegnedezés, légi fejek átöntése a legelőnyösebb árban.

izléses ajándéktárgyak. Brillians ékszer. Diszműtárgyak. Jegygyűrűk. Divatos függők. Arany karórák

Löbl Akos
ékszerésznél, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 16. Szemben a Renaissance áruházal

Rendkívüli alkalmi árak!

l-a szines trench ing csak 260 lej
Selyem elejü ingek, legfinomabb kivitelben csak .. 350 lej

WEISS SIEGFRIED
kalap- és uridivat áruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10 sz.

Gebr. Jänecke & Fr. Schneemann

Druckfarben-Fabriken, Hannover

világhírű cég

nyomdafestékei

olcsó árban kaphatók

Vezérképviselő Erdély és Bánát területére

FRATERNITAS

Cluj, Strada Baron L. Pop 10

Szerkesztőhivatal
Cluj-Kolozsvari L. Pop (Erdélyi T.)
Szerk. és kiadó: 977, 2
Zs. N. Sz.

Egy számon és vizitálók Bukarestben

1926 jan

A

De Leszle... született... padon ép... en csak... rütyiszó... valahonn... akkordja... tetésnek... tatását. A... ártott sen... zsidóknak... tollu ang... világ val... fátott be... parti Pár... Ami o... legkarakt... ki, minth... ellen lett... carab a t... a filozem... A filozse... az állatvé... eseleked... Galsgy... került da... óriások... klubnak... társaságán... tól Cheste... számottev... gotjárt g... is, drám... nokról, a... dagokról, a... követte a... is irt. His... egyéb kö... mint az... szereplője... sem volt... gazdsz ar... egy gazd... nem típus... a tolvaj D... arisztokrát... A nag... káros... zása érdek... véből mi... amelyben... ket, vagy... ból a n... le, hogy... A bökken... nának, ne... váradi tít... fontos, h... fölött: a... A na... minket ne... megtault... rut, békét... barátságot... nánk meg... egyik lán... Nem vagy... ban, hogy... gworthy v... nek mi va... lani fogna... ról kifutó... szüdarabja... szolgáltatáb... és gondolk... fognak vig... Románia... ilyen hama... fűtyölés k...